BONDIA ARUBA

Diasabra 16 di December 2023 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

E

Cumbre COP28...
A trece cambio positivo...?.

Accion na costa ta resulta den 3 persona deteni y 12 bulto di droga confisca

Pagina 3

- **Familiarnan desespera ta buscando Yonathan Molina Mora y Deiby Acuña Ramones**
  Pagina 6
- **Oportunidad pa aplica pa Huisartsenopleiding Aruba**
  Pagina 6
- **Ban Caya Christmas Edition tabata un otro exito**
  Pagina 13

Salario minimo lo subi na 1.986,20 florin cuminsando 1 di januari 2024

Pagina 3

Venezuela lo destina 622 miyon di euro den accionnan cerca di zona den disputa cu Guyana

Pagina 11

Caso di corupcion grandi na Chile ta opaca referendum di mañan

Pagina 10

Aruba actualmente tin 3,805 unidad di vacation rental

Minister di Turismo y Salud Publico, Sr. Dangui Oduber a atende un reunion unda Aruba Tourism Auhtoirty (ATA) a presenta e resultadonan di "vacation rentals" na Aruba.

Pa esaki ATA a laga haci un estudio pa por tin un miho bista di cuanto vacation rentals tin activo na Aruba y tambe ki variedad di vacation rentals tin na Aruba. ATA, AHATA, Vacation Rental Professionals Aruba (VRPA), Dimp (SIAD), CBA y DIP ta forma parti e "Steering Committee Taskforce" forma door di Ministerio di Turismo y Salud Publico. Esaki ta un colaboracion entre stakeholdernan cu e meta pa bin cu regulacion pa vacation rentals y asina crea un fair level playing field na Aruba.

E prome tarea di e steering committee taskforce ta pa traha un rapport di datonan concreto pa asina Minister Oduber y gobierno por hiba un miho maneho relaciona na 'other accommodations'. Ta hopi importante pa gobierno tin un bista amplio di tur 'other accommodations' cu Aruba ta ofrece pa asina por tuma un maneho basa riba data.

Ultimamente ta tende hopi di e topico "vacation rentals". E topico aki sigur tin e atencion di Minister Dangui Oduber cu ta esun encarga pa trece e cambionan necesario. Minister Oduber a splica cu ta hopi importante pa bin cu regulacion pa vacation rentals y asina crea un fair level playing field na Aruba. Gobierno ta bay regula esaki a base di un registracion, cu tur propietario cu tin un "listing" mester ta registra pa por opera nan vacation rentals.

Resultadonan cu a destaca di e presentacion ta lo siguiente: Aruba conoce actualmente un total di 3805 "active unit listings" (oferta activo pa unidad), di locual 1060 ta unidad di condominio y 2437 ta "los staande" units.

Minister Dangui Oduber ta indica cu e resultadonan cu a wordo presenta ta brinda informacion valioso pa asina por forma politicanan impulsa riba data na bienestar di nos comunidad. E resultadonan aki ta yuda pa tuma decision efectivo pa un turismo saludabel i promove e bienestar di nos comunidad.

E reunion tabata hopi productivo, ambos Minister Dangui Oduber y tur stakeholdernan ta sumamente optimista cu lo por yega solucionnan concreto pa cu e maneho nobo cu mester bin pa e vacation rentals. Minister Oduber ta sigui traha cu un vision cla conhuntamente cu su ekipo pa asina haci e proyecto aki uno exitoso.

Entrante 15 di januari 2024 KvK ta introduci cambio pa clientenan drenta nan cuenta MyChamber

Mediante un comunicado di prensa Camara di Comercio y Industria (KvK) ta bay introduci un cambio importante den e manera cu su usuarionan por log in riba 'MyChamber'.

Segun e comunicado ta indica, entrante 15 di januari 2024 KvK ta bay introduci e "Multifactor Authentification" (MFA) pa tur usuario di e cuentanan di MyChamber. Esaki cu e meta pa mehora e seguridad di e database di KvK y proteha informacion sensitivo.

Tur cliente, existente y nobo, lo mester haci uzo di e MFA aki cada biaha cu nan kier drenta den nan cuenta di MyChamber.

KvK ta indica cu MFA ta agrega un capa di seguridad cu ta exigi e usuarionan pa duna diferente forma di identificacion prome cu nan por drenta den nan cuenta di MyChamber diKvK. Actualmente e usuarionan por drenta den nan cuenta door di simplemente haci uso di un e-mail cu un password cu cada usuario mester a crea na momento cu el habri su cuenta di MyChamber.

KvK ta agrega cu adicionalmente, entrante 15 di januari 2024, tur usuario ta bay ricibi un codigo via mensahe di texto (SMS) cada biaha cu nan kier drenta nan cuenta MyChamber.

Pa activa e protocol di seguridad MFA tur cliente di KvK, existente y nobo, lo mester registra di nobo na momento cu e cambio aki drenta na vigor entrante 15 di januari 2024.

Camara di Comercio ta enfatisa cu esaki no ta nifica cu e clientenan mester registra e negoshi di nobo den e Registro di Comercio. E registracion ta encera solamente registracion y verificacion di e e-mail di e usuario y registracion di un number di telefon, na unda e usuario ta bay ricibi un codigo cada biaha cu ta desea di drenta den e cuenta di MyChamber. E registracion aki lo wordo haci solamente e prome biaha entrante 15 di januari 2024.

Accion na costa di Aruba a duna como resultado 3 persona deteni y 12 bulto di droga confisca

Mediante un comunicado pa prensa, Cuerpo di Polis a informa cu tabata den oranan di mainta Polis ta bin encontra bultonan di droga na costa pariba di Aruba.

Tabata na altura di e sitio cu yama “Rincon” na unda a bin encontra 12 bulto di droga como tambe 6 vest di salba bida.

Despues ta bin encontra tres homber indocumenta cu probablemente ta di nacionalidad Venezolano. Tur tres persona a keda deteni na e sitio. E caso aki ta den pleno desaroyo. Diferente teamnan di Polis ta na e sitio conhuntamente cu e sosten di Kustwacht y Douane.

Altocomisario di Polis, drs. Ramon Arnhem tambe a bay na e sitio pa mira e situacion y ta felicita e polisnan pa e bon trabou y esfuerso haci pa combati criminalidad.

Departamento di Unidad di Crimen Organisa tin e investigacion aki. Si tin algun informacion y kier keda anonimo por yama e tipline di polis na 11141.

Den dianan aki, Costa di Aruba a bira mas activo pa loke ta trata entrada di forma ilegal di boto y persona indocumenta na unda autoridadnan ta bin trahando incansablemente pa por mantene e frontera di Aruba mas sigur posibel.

Salario minimo ta aumenta na 1.986,20 florin for di 1 di januari 2024

Un aumento ekivalente na 4.9%

Ayera mainta, minister di Labor, Energia y Integracion, Glenbert Croes a anuncia e aumento di salario minimo for di 1 di januari 2024. Ademas, na luna di mei lo cuminsa un trayecto legislativo pa trahadonan por haya un salario mas husto pa oranan traha, manera e minister a splica pa Bon Dia Aruba.

Croes a anuncia e firmamento di e reglamento ministerial na unda ta indica cu pa 1 di januari 2024 salario minimo ta aumenta na 1.986,20 florin, loke ta ekivalente na 4.9%.

El a splica cu salario minimo semanal ta bira 463,25 florin y salario minimo pa esnan cu ta traha como empleado domestico ta bira 926,65 florin of 10,30 florin pa ora.

Den un declaracion pa Bon Dia Aruba, minister Croes a señala cu dia 1 di mei 2024 nan ta bay cambia structura di salario minimo pa por paga esaki pa ora, loke ta ser yama “minimale uurloon.” Na e momentonan aki, si un persona ta traha 40 ora of 45 ora nan ta haya e mesun salario minimo, “pero esey ta bay cambia dia 1 di mei di otro aña,” Croes a señala, agregando cu “salario minimo ta bay cambia pa ora. Kiermen si un persona ta traha 45 ora por ehemplo, e ta bay haya e salario minimo cu e oranan cu el a traha cu ta 45. Esey ta mas husto y no manera e ta awor. Esaki 1 di mei a ser aproba awe na conseho di minister y awor ta bay tuma e trayecto legislativo pa por ser aproba na Parlamento di Aruba.”

Minister Croes a gradici esnan cu a participa den henter e proceso cu ta tuma luga fin di aña, unda cu como minister di Labor e ta tuma conseho di Departamento di Labor, De Sociaal Economische Raad (SER) den cual tin gremionan di gobierno, sindical y comercial cu a presenta pa duna nan conseho, y ademas e apoyo cu el a haya na conseho di minister pa por subi salario minimo.

Na januari 2023 e mandatario a aumenta esaki na AWG 1893,40 y pa 1 januari 2024 e salario minimo ta aumenta cu 92,80 pa luna yega te 1986,20. Desde cu minister Glenbert Croes ta e titular di Labor, cual cartera el a asumi 17 di november 2017, el a haya e salario minimo na 1711,15. Na 2019 el a aumenta esaki na 1762,48.

Manera ta conoci, 2020 COVID a dal na nos porta y gran parti di nos poblacion a perde trabao, comercio di Aruba a wordo afecta gravemente y a pasa dos aña hopi dificil durante pandemia. Pues pa 2021 y 2022 no tabatin espacio pa por introduci un aumento salarial. Pero ya entrante 1 di januari 2023 e mandatario a aumenta e salario minimo y awo pa 1 januari ta pa di 4 bes cu den su 6 aña como minister cu e ta logra introduci un aumento cu apoyo unanime di Gabinete Wever Croes 2, manera a informa.

“Aruba ta den un ascenso economico danki na nos Turismo. Y e motor di nos turismo ta tur nos hendenan trahando den horeca cu merece e reconocimento di un aumento di e salario minimo como danki tambe pa nan empeño y servicio laboral,” a sigura.

Den un ultimo aumento na december 2022 e mandatario a repasa e desaroyo di salario minimo di ultimo decadanan. Durante 8 aña di Gobierno di MEP, di 2001 pa 2009, MEP a aumenta salario minimo cu un total di 431 florin. Durante Gobierno di AVP, cu a goberna den añanan cu Aruba tabata den bonanza, AVP a aumenta salario minimo cu apenas 134 florin so, den 8 aña di gobernacion. Desde 2017 di existencia Gabinete Wever Croes 1 & 2, Glenbert Croes como minister di Labor a percura pa den consulta cu SER y DAO, aumenta salario minimo cu un total di 216,06 florin.

BONDIA ARUBA

Segun Minister Geoffrey Wever:

Tin atencion pa e necesidad pa diversifica economia di pais Aruba

E siman aki den Parlamento di Aruba a tuma luga tratamento di presupuesto di aña 2024 di Gobierno. Durante e prome reunion publico pa cu esaki, Minister di Economia, Comunicacion y Desaroyo Sostenible, Geoffrey Wever a elabora ariba diferente topico y a contesta e preguntanan di e parlamentarionan. Un di e temanan cu a destaca y pa cual a ricibi basta pregunta ta e necesidad pa diversificacion di economia di pais Aruba.

Minister Wever a remarca cu e tema di diversificacion di economia ta uno importante y cu diferente miembro di parlamento a señala tambe. El a señala cu tin atencion pa e necesidad di diversificacion di economia di pais Aruba.

El indica cu varios a parlamentario a trece e punto di agricultura pa dilanti como sector economico nobo. El a subraya cu esaki ta algo cu no ta responsabilidad di un solo minister, pero di diferente minister pa desaroya e sector aki como pilar economico pa trece cambio structural pa pais Aruba.

Pero pa haci esaki tin varios obstaculo cu mester logra surpasa. E mandatario a splica cu un di e obstaculonan pa agricultura comercial na Aruba ta training y educacion. El a remarca cu hendenan no tin e conocemento necesario of completo, no tin acceso na financiamento y capital, y tereno, awa, coriente tambe ta forma obstaculo den e area aki y el a enfatisa cu mester aborda e obstaculonan aki un pa un pa logra desaroya agricultura como un pilar economico.

Minister Wever a indica cu un manera pa aborda e obstaculo di educacion ta cu hunto cu Minister di Naturalesa y den cooperacion cu Qredits a bin cu e Agri Business Academy pa yuda cu conocemento di agricultura. Aña pasa 60 hende a ricibi un training di 14 siman pa bira empresario den agricultura.

Pa aborda e obstaculo di financiamento, el a sigui splica, gobierno a cuminsa combersacionnan cu Qredits pa crea un fondo cu cual ta bay financia empresarionan den agricultura. El a indica cu siman pasa nan a haya veredicto pa loke ta acceso na un fondo cu Aruba tin di mas o menos 1.2 miyon florin cu pa años tabata na un banco. A cuminsa un caso, a gana e caso y aworaki e placa aki ta bin back y a logra haya acceso na dje pa asina hunto cu Qredits crea un fondo di tres miyon florin pa financia entrepreneur den agricultura, dunando nan prestamo te cu 200 mil florin cu un tasa di 2% di interes.

"Esaki ta loke e sector mester. Esaki ta un paso historico pa crea un pilar economico nobo. Esey ta e unico manera cu nos por diversifica nos economia, door di identifica e problemanan y bin cu solucionnan real," el a enfatisa.

Otro argumento cu a bin pa dilanti for di diferente miembro di parlamento, cu e mandatario a toca riba dje, ta cu a pesar cu e cifranan di inflacion ta baha y cifranan economico nominal ta positivo, kico ta para di e posicion y e poder di compra di e ciudadanonan.

Minister Wever a splica cu na mei di 2023 pa prome biaha Departamento di Asuntonan Economico a publica no solamente e GDP nominal, crecemento economico nominal, pero tambe e crecemento real.

El a splica cu den e Plan di Accion 2023- 2025 por wak e crecemento nominal positivo, pero no ta wak esaki traduci su mes den un mehoracion di e situacion di e ciudadano.

E mandatario a indica cu ora cu compara e rindimento di Aruba su economia den 30 aña, for di 1986 te cu 2019 cu tin data di dje, por tuma nota cu e economia den terminonan nominal a crece ocho biaha mas, pero ora cu bay wak e crecemento real den e mesun periodo aki por wak cu ta cuater biaha so esaki a crece.

E diferencia entre crecemento nominal y crecemento real, segun el a splica, ta cu hopi di e aumento di crecemento nominal ta basa riba prijsnan cu inflacion cu Aruba ta importa for di exterior y esaki na final di dia ta e ciudadanonan tin cu paga e aumentonan internacional aki.

El a sigui splica cu ora wak e diferencia, con inflacion ta bahando y con e inflacion di Aruba ta mas abao cu esun di resto di mundo, e ora ta bin e pregunta con esey por ta posible pasobra Aruba ta importa tur cos.

"E poder di compra, e salarionan ta kedando atras y si nos no aborda e centro nos no por drecha e situacion, nos por keda inverti den inversion di capital, bin cu storia bunita, pero nos tin cu percura pa e posicion di hende bay dilanti y unico manera pa haci esey ta wak unda e problema ta den nos sociedad, unda e problema ta den nos economia y kico nos mester haci realmente pa nos por bay dilanti," Minister Wever a remarca,

El a agrega cu na Aruba tin hopi trabao cu ta paga salarionan hopi abao y manera cu el a menciona den tratamento di presupuesto complementario 2023, e decisionnan di pasado, unda a duna permisonan pa hotelnan nobo wordo construi, awe ta un problema pasobra no tin hende pa traha.

El a resalta cu esaki ta pone presion riba gobierno y consecuentemente tin impacto riba AZV, SVB, riba scolnan, riba infrastructura y infrastructura social.

E mandatario a enfatisa cu aworaki gobierno tin cu deal cu e consecuencianan di esaki, mescos cu nan ta deal cu e consecuencianan di prestamonan iresponsabel di pasado cu aworaki nan tin cu busca surplus pa paga debe. "Awe nos ta deal cu e consecuencianan di permisonan di hotel cu a wordo duna na un forma descabeya," el a indica.

El a señala cu e introduccion di Plan di Accion 2023 pa 2025 cu ta titula "Een Duurzame en Inclusief economie" por wak con importacion di petroleo tin impacto riba inflacion y riba e cartera di e ciudadano.

"Dicon tur cas, no di hende cu placa so, pero tambe casnan di FCCA, casnan di hendenan cu menos recurso, dicon nan no tin solar panel riba nan dak? Dicon nos no tin un plan pa bin cu mas solar panel y reduci e importacion di petroleo, reduci e presion cu na final di dia ta wordo carga door di cada ciudadano. Dicon no tin inversion structural cu ta wordo haci den agricultura? Nos tin pa inverti structuralmente den agricultura pa nos por crea empresarionan den agricultura," el a subraya.

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V.
Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Andreina Morillo
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
sulaika.croes@cspnv.com
Sulaika Croes

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica
di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

E Editorial

Cumbre COP28...

A trece cambio positivo...?

E cumbre di Nacionnan Uni encuanto Cambio di Clima na Union di Emirato Arabe (COP28), a termina cu opinionnan bastante contradictorio, segun e vision di cada uno. Presencia grandi di lobyista di sector productor di combustible fosil, a causa hopi comentario negativo, cu nan intentonan di para formulacion na fabor di 'phase out' produccion y uso di combustible fosil. Finalmente, e debate ferviente a resulta den un formulacion unda algo di e indole ey a keda fuera di e texto final acorda.

E pregunta grandi cu ta keda di tur manera, cu texto mas o menos faborable pa e metanan final pa 2030 y 2050, ta si e metanan, por ehemplo di emision di CO_2, ta factible pa e fechanan ey. Nos ta na apenas 6 aña di 2030 y kico realmente a cambia na nivel mundial? E paisnan principal den tanto tamaño economico como produccion/uso di combustible fosil no ta duna señal di cambio di rumbo. Merca, Rusia y Saudi Arabia, cu tur tres ta produciendo na un nivel di riba 10 miyon bari pa dia, tin e sector di petroleo y gas natural como factor importante den nan desaroyo economico den proximo decadanan. Merca ta produciendo actualmente na un nivel impresionante a base di nan 'shale oil' pero a mas largo plazo lo depende di acceso na dos fuente principal: Canada y Venezuela, e dos paisnan riba nos continente cu tin reserva grandi di crudo, cu sin embargo tin mester di procesamento previo pa por usa esey den refinacion. Cu miras pa futuro, no ta nada straño cu gobierno Mericano ta mantene relacion cu gobierno Chavista, a pesar di tur maldad cu nan ta comete cu nan propio hendenan.

E panorama internacional ta mas compleho si y no ta consisti so di pais unda ta mira poco avance den rumbo di e metanan expresa. Na Europa, cu dependencia grandi riba combustible fosil cu nan mester cumpra, tin un enfasis mas fuerte den direccion di produccion di energia renovable, manera na Alemania y paisnan den Norte. Sin embargo, nan ta leu ainda di yega na independencia di combustible fosil y e pregunta en general ta ademas si ta posible pa alcanza e independencia ey, y kico lo ta e costonan, tambe ambiental, y den sentido di agotamiento di otro recurso natural. Ta resulta facil pa papia di auto electrico pero esakinan tambe tin nan interogante ambiental, entre otro e problema di desperdicio di bateria, sigur na un nivel di produccion y uso masivo na henter mundo.

Banda di tur esaki ta dificil pa mira un exito di programanan manera esun di 'carbon credits' unda a purba cu incentivo financiero logra yega na un nivel razonable di emision di CO_2. El a bira mas un juguete pa esnan cu hopi placa pero no ta duna perspectiva di un instrumento valido pa yuda logra e meta di yega na mantene calentamento di nos planeta na e nivel desea, cu ta e 1,5 grado C acorda.

Kico lo ta realistico den e proximo 25 aña, na caminda pa 2050? E tendencia actual ta cu e riconan di e mundo aki ta bira mas rico, mas poder economico ta concentrando den menos man, y e mannan ey no necesariamente tin un agenda di limitacion di calentamento global na vista. No ta trata di e discusion politico tradicional, di rico contra pober, mas bien ta trata di e realismo cu mester bisa nos cu hopi pais por tin e vision pa sostene un acuerdo manera firma na Abhu Dabi, pero di berdad nos ta kere cu nan lo tin e recursonan pa inicia e proyectonan necesario pa combati e efectonan mas directo cu cambio di clima ta treciendo pa nan? Ta un punto positivo cu den e conferencia a papia tambe di e otro aspectonan, manera e efecto desastroso pa agricultura den varios parti di mundo, cu ta un menaza hopi mas directo, pasobra e ta combina efecto di cambio di clima cu e cosnan malo cu humano ta haci pa hopi tempo caba. Ehemplo di esaki ta e deforestacion y avance di desierto na Africa den e region di Sahel, cu tin tur cos di haci cu metodo desastroso di uso di tera. Di mesun manera nos por papia di e destruccion di e 'pulmon di mundo', e region di Amazonas cu ta perdiendo su selva virgen na un ritmo realmente espantoso. Pero e realidad ey no a toca solamente Brasil como propietario mayoritario di Amazonas, sino otro pais di nos continente, y di e otro continentenan, tambe. Tur e destruccion aki tabata tema di discusion pa mas di mitar siglo caba, hopi antes cu a cuminza papia di aumento di temperatura global.

Esaki ta implica anto cu, si bo ta haya critica pasobra bo ta kere den e fenomeno di calentamento global, o al contrario pasobra bo no ta kere, e efectonan devastador di maneho di recurso natural eroneo ta presente pa tur por mira, creyente of no. Den pasado reciente a bin dilanti, tambe den e medio aki, kico nos como isla chikito por haci. Tin cierto efecto cu ta djis yega na nos porta, si nos ta desea of no. Tanto nos no por haci pa contribui internacionalmente, pero e poco cu nos por pa atende nos propio asuntonan, ni sikiera den esey nos por mira den un maneho structura gubernamental, sin legislacion ambiental y cu poco respet pa e par di regla cu tin. Nos tin miedo cu nos ta bay sigui riba e mesun pia troci aki, cu e mesun declaracionnan di 'bon intencion' pero sin algo concreto na vista.

Familiarnan desespera ta buscando Yonathan Molina Mora y Deiby Acuña Ramones

Familiarnan y amigonan di Yonathan Molina Mora y Deiby Acuña Ramones a tuma contacto cu Bon Dia Aruba pa yuda den e buskeda di nan sernan keri cu tambe a sali for di Falcon, Venezuela fin di siman ultimo caminda pa Aruba.

Nan ta informa cu di diadomingo ultimo e dos persona aki a sali cu boto for di El Supi y Buchuaco y nan famia no tin informacion di nan, pa e motibo aki nan ta desespera pa haya sa si nan ta cu bida of no mirando e reciente y lamentabel tragedia cu a sucede na Vader Piet dianan pasa.

Si algun persona tin informacion por tuma contacto na e siguiente numbernan +573008751289 +584160779668

Oportunidad pa aplica pa Huisartsenopleiding Aruba

Ayera mainta durante un conferencia di prensa, director di ImSan, dokter Joel Rajnherc a anuncia cu e vacatura pa 'Huisartsenopleiding Aruba' ta buscando candidatonan nobo.

Dokter Rajnherc a anuncia cu e vacatura pa e prestigioso "Huisartsenopleiding Aruba" cu ta acredita pa Amsterdam UMC lo ta buscando candidatonan entusiasma cu a completa nan estudio na Hulanda of cierto universidadnan den region, cu tin un titulo di "Master Degree" y cu ta cualifica pa tin un registracion di BIG of AruBIG.

E persona aki lo tin e oportunidad aplica pa cuminsa e opleiding for di 1 di Augustus 2024 como AIOS (Arts in Opleiding tot Specialist) pa asina specialisa nan mes durante 3 aña pa bira dokter di cas aki na Aruba.

E Huisartsenopleiding Aruba a cuminsa na 2009 cu e meta di reforsa e "eerstelijnszorg" aki na Aruba. E opleiding ta keda organisa door di Huisartsenopleiding Amsterdam UMC conhunto cu Departamento di Salubridad Publico di Aruba (DVG) y Huisartsen Vereniging Aruba (HAVA) y ta wordo acomoda na nos hospital "Instituto Medico San Nicolas" (ImSan).

Minister di Salud Publico, Sr. Dangui Oduber kier invita candidatonan cu ta bin na remarca pa aplica mas lihe posibel pa e opleiding pa por specialisa y bira dokter di cas na Aruba.

Uso eroneo o corecto: 'durante di' o 'durante'?

Den e edicion aki di nos articulo semanal tocante nos Papiamento nos ta dedica atencion na forma eroneo, y den cierto caso innecesario, di palabra cu no ta añadi nada na loke nos kier bisa. Cu esaki un frase ta bira mas largo y complica cu realmente mester, mientras cu e beyeza di Papiamento ta hustamente su structura directo y compacto, cu ta bay perdi asina. Manera semper, un frase asina como ehemplo: "A sali un recado di prensa tocante di algun asunto atendi durante di e tratamento di e presupuesto di e aña venidero." Pakico e frase aki ta innecesariamente complica? Nos ta duna e version mas simple y adecua: "A sali un recado di prensa tocante algun asunto atendi durante tratamento di presupuesto di aña venidero." Aki nos por señala varios aspecto cu no ta contribui na un idioma conciso y cu suficiente claridad. Pa cuminza nos ta mira aki e uso innecesario di e palabra (pronombre) 'di' na varios momento unda no ta necesario. Esaki ta specialmente den uso combina cu palabra manera 'durante', pendiente, encuanto, tocante, irespecto. Tur e palabranan aki por ser usa sin mencion di e palabra 'di', cu den e casonan ey no ta añadi nada na informacion, sino cu e ta mas bien un custumber cu no tin splicacion. Sin embargo, den un cultura manera di nos unda casi nunca un persona ta mustra otro riba nan eror den nan forma di papia o skirbi, e erornan aki ta bira un forma acepta di formula, pero esey no ta haci nan corecto ainda.

Nos mester haci un excepcion aki pa e uso di 'pendiente', unda tin situacion cu ta requeri e uso di e palabra 'di' den combinacion cu 'pendiente'. Atrobe, algun ehemplo: "E compania a haya aprobacion pa cuminza opera, pendiente su permiso pa e actividad aki." Pero: Nos a keda pendiente di un decision di nan pa nos por sigui." Otro caso ta e uso di e termino 'irespecto' unda tambe uso di 'di' no ta necesario: "A prohibi tur vehiculo di diesel, irespecto nan uso den transporte."

Otro asunto cu nos por observa aki ta e uso innecesario di e palabra (articulo; lidwoord) 'e', cu no ta un eror di gramatica, segun nos, pero cu nos no ta usa asina den idioma papia, y den forma skirbi tampoco ta yuda. Loke mester tene na vista si ta cu den cierto caso mester usa e 'e' dilanti e sustantivo, y den otro caso no. Usando e mesun ehemplo di aki riba: "A sali un recado di prensa tocante di algun asunto atendi durante di e tratamento di e presupuesto di e aña venidero."; nos por conclui cu e frase por cana bon y cu suficiente claridad, lagando afor algun 'e' no necesario: "A sali un recado di prensa tocante algun asunto atendi durante tratamento di presupuesto di aña venidero."

Un eror cu nos ta topa hopi den publicidad ta cu ta usa 'e' como articulo combina cu un institucion, por ehemplo: "E gobierno di Corsou a protesta contra e medida di e gobierno di Reino." Den e caso aki ta mas corecto, y mas bunita tambe, di skirbi: "Gobierno di Corsou a protesta contra e medida di gobierno di Reino." Igualmente: "Departamento di Impuesto a anuncia e posibilidad di pago digital."

A proposito, nos ta mira regularmente cu ta usa e palabra (pronombre) 'contra' combina cu 'di'. Esaki tambe merece splicacion. Normalmente nos ta bisa 'contra' sin adicion di 'di'. Anto nos ta bisa o skirbi: "Nos ta contra cambio di orario di scol." Di unda e custumber ta bin di bisa 'contra di'? Muy probablemente di Spaño, cu conoce e forma 'en contra de', banda di e uso simple di 'contra'. Den hopi caso e variante mas compleho aki no ta ni necesario, ni corecto. Loke si nos sa tende ta e uso di e expresion completo "Mi ta en contra di e asunto aki". Esey ta relaciona cu e custumber di antaño pa expresa algo completamente na Spaño pa duna enfasis na loke kier bisa.

Hulanda ta anticipa cu lo tin 19 miyon habitante pa 2037

(NLTimes)—E poblacion di Hulanda lo sigui crece dentro di e proximo decada pero no mesun lihe cu prome. Oficina di estadistica Hulandes (CBS) ta anticipa pa e pais yega na 18 miyon habitante otro aña. Pa 2037, esaki lo aumenta pa 19 miyon. E crecemento ta en principio debi na inmigracion for di paisnan exterior y aumenta den pronostico di bida.

E oficina a haci calculacionnan a base di su pronosticonan pa ambos e grado di nacemento y di mortalidad. Ademas, e cantidad anticipa di hende cu lo muda bay Hulanda ta compara cu e cantidad di hende anticipa pa bandona e pais. E cantidad ey ta keda determina e crecemento di e poblacion.

Te cu 2017, e pronostico ta cu mortalidad lo surpasa e cantidad di nacemento den e pais. Esey ta nifica cu e poblacion lo crece solamente danki na inmigracion pa Hulanda. E ora, entre 2028 y 2039, probablemente lo tin mas nacemento cu morto. Despues di esey, esaki lo cambia back.

E grupo di pensionadonan tambe lo crece den e proximo añanan. Actualmente, un den cinco habitante tin 65 aña of mas; pa 2040 esaki lo un kwart di e poblacion. Esaki ta debi na e olanan di nacemento despues di e Segunda Guera Mundial, y durante añanan 1960. Hende Hulandes tambe ta bibando mas largo en averahe.

E poblacion di e pais tambe lo ser mas diverso pa 2070, e ultimo aña pa cual e calculacion di CBS ta conta. Actualmente, Hulanda tin aproximadamente 2.9 miyon habitante nace den diferent pais, cual ta 16% di e poblacion. Ta anticipa cu e cantidad aki lo aumenta pa 26% pa 2070.

Actualmente tin 15 miyon hende cu a nace na Hulanda y cu ta bibando den e pais. Di e 15 miyon ey, aproximadamente 2.1 tin mayornan cu a nace un otro caminda. Ta anticipa cu e cifra lo aumenta for di 11% pa casi 20% den e proximo añanan.

Veterinarionan y proteccion di animal Hulandes ta urgi doñonan pa tuma saca seguro di mascota

(NLTimes)—Veterinarionan y e Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren or De Dierenbescherming ta urgiendo doñonan di mascota pa saca un seguro pa nan, segun AD a reporta diahuebs. Nan ta adverti cu prijsnan di energia cu ta aumentando y inflacion ta resulta cu mas hende Hulandes ta considera eutanasia pa nan mascota ora ser enfrenta cu costonan medico caro di e bestia.

“Nos ta mira doñonan di mascota cu presupuestonan limita cu ta keda experencia dificultad pa haya resolucionnan. Nan ta keda tuma contacto cu nos,” manera Niels Kalkman for di e Vereninging a declara. Cada aña, aproximadamente 800 doño di mascota ta busca ayudo financiero for di nan fondo di emergencia, cual tin biaha ta cubri costonan medico. Hopi doño ta purba preveni un bishita pa veterinario debi na e costonan halto, cual por resulta den mortonan prevenibel, Iris de Leeuw di Figo, un compania di seguro pa bestia, a nota. E problema principal cu seguro di mascota ta su prijs, cual ta demotiva hopi hende. E premie en averahe ta varia entre 15 pa 50 euro, y costonan por ta mas halto ainda pa rasanan cu tin chens pa desaroya cierto malesa.

Veterinario Kelly Kessen di Dier&Recht ta conseha doñonan di pushi y cacho di rasa puro pa saca un seguro sin duda debi na e riesgo halto di malesanan hereda. Aproximadamente 80% di condicionnan medico den pushi of cacho ta hereda. Rasanan mescla ta enfrenta menos riesgo di malesa y costo medico halto. Actualmente, e politicanan di seguro mas barata pa mascota no ta cubri tur costo pa condicionnan heredia. “Bo por experencia dificultadnan financiero toch, pero esaki ta miho cu nada,” segun Kessen.

Investigacion pa digiRedo envolviendo 69 practicanan veterinario a mustra cu doñonan di mascota cu seguro ta menos preocupa tocante costonan di veterinario, cual ta laga nan opta pa cuido preventivo, consulta e veterinario mas trempan, y scoge e miho tratamento. “Tur e factornan aki ta engrandece e bienestar y duracion di bida di e mascota,” de Leeuw a enfatisa.

Corsou ta aloca 54 miyon florin pa mehoracion di caya den 2024

(CuraçaoChronicle) – Gobierno di Corsou a aloca 54 miyon florin pa proyectonan di infrastructura pa 2024. E anuncio aki a bini for di Minister Charles Cooper di Trafico, Transportacion y Desaroyo Teritorial (VVRP) durante reapertura di Cadushistraat renoba.

E renobacion di e caya aki primeramente a tuma luga anochi pa minimalisa e strobamento na motoristanan y pa tambe por permiti un trabao mas eficiente. Aunke e strategia aki ta hopi mas costoso, e minister a enfatisa cu e ta hopi mas eficiente y tin un intereferencia minimo riba bida diario di e ciudadanonan.

E inversion di 4 miyon florin ta substancial, cu e ministerio calculando un miyon florin pa cada kilometer di asfalt. Adicionalmente, e 54 miyon aloca no ta solamente designa pa construccion di cayanan sino tambe ta inclui luz pa e caya, luz di trafico, sistema di awa bao caya, brug, borchi y rails banda di caminda.

E trabao riba Cadushistraat no ta completo te ainda, cu facilidadnan te ainda pendiente pa instala. Ta importante tambe pa motoristanan por ta al tanto cu di mesun manera cu e caya renoba Caracasbaaiweg den 2019, e caya nobo no lo tin marca riba e caya a causa di consideracionnan di gasto di parti di gobierno.

Ex-cashier mester paga mas di 115,500 horta na Ontvanger

(TheDailyHerald) – Entre mei y augustus 2022, Lathasha Mills a horta mas cu 115,500 dollar di placa di impuesto tempo cu e tabata hefe di cahera na Ontvanger.

Riba diahuebs, Corte di Prome Instancia a ordena su persona paga henter e suma back y a sentenci'e cu 240 ora di servicio na comunidad, cu di 1 aña den prison condicional.

"Mi ta pidi disculpa pa loke mi a haci," Mills a expresa na Corte, cu lagrima durante su huicio diahuebs. "Mi no tabatin ningun motibo pa haci esaki. El a djis pasa." Como hefe di cahera, e residente tabata responsabel pa sigura cu e placa tabata di acuerdo cu e pagonan cu a ser haci y cu a ricibi durante e dia. Tambe e tabatin e tarea di warda e placa na final di su proceso. Na luga di esaki, e tabata hinca placa den su cartera prome cu e sali for di trabao.

Investigadornan a conclui cu Mills a haci esaki mas o menos 3 biaha pa siman, tumando 2,800 dollar cada biaha. Departamento di accounting di SOAB despues a determina cu e robo a yega un suma total di $115,563.21 durante e periodo di 4 luna.

Mills a admiti e robo dia 30 di augustus den 2022 durante un reunion cu el a pidi cu su superiornan. Esaki tabata alrededor di tempo unda un empleado di oficina di impuesto a entrega un keho tocante placa perdi. Mills a bisa hues cu e no ta corda ki el a haci cu e placa horta, pa motibo cu durante e tempo aki e tabata sufri di blackout. El a conta cu e momentonan aki di amnesia tabata causa pa e stress intenso bao cual e tabata pa motibo di problema familiar na cas.

Hues a considera cu e storia aki ta dificil di kere y a puntra si ta posibel cu el a hunga wega di placa cu e suma aki y a perde tur e placa.

Banco Central di Corsou y Sint Maarten:

Mester desaroya un strategia nacional pa adaptacion na clima

(CuraçaoChronicle) – "Caribe ta e region mas exponi na e desasternan natural relaciona cu clima. Pa e motibo aki, eventonan di tempo extremo, cual ta premira di aumenta den frecuencia y nivel a causa di cambio di clima, por ser considera un riesgo permanente den bista economico di Corsou y Sint Maarten," president di Banco Central di Corsou y Sint Maarten (CBCS), Richard Doornbosch, a indica den e boletin economico di CBCS pa 2023.

"A pesar di desafionan den areanan di evaluacion di riesgo y medida di gasto, ambos pais mester pone cambio di clima, specificamente adaptacion na cambio di clima, halto riba nan agenda di politica. Despues di tur cos, e magnitud di e daño causa pa cambio di clima den futuro ta depende riba e decisionnan riba politica cu nos ta tuma awe," el a agrega.

Doornbosch a usa e ultimo experiencia na Sint Maarten cu horcan Irma den 2017 pa delinea e realidad cu desasternan natural por ta devastador y tin un peso economico sumamente halto. "E daño total calcula for di e horcan catastrofico categorisa na nivel 5 na Sint Maarten ta mas di NAf 3.7 biyon. Ademas, e horcan a empeora e estado fiscal di Sint Maarten manera a refleha den un aumento den deficit di presupuesto.

Den e boletin, Doornbosch a recomenda pa ambos pais desaroya un strategia nacional di adaptacion na clima cu mester tambe keda integra den e plannan di e gobiernonan pa termino largo y cuadro fiscal. Tambe el a nota, ademas di e menasa serio cu cambio di clima ta representa, esaki tambe por ofrece oportunidadnan di crecemento cu inversion den infrastructura resiliente y e transicion na energia renovable. El a enfatisa tambe cu e strategia nacional di adaptacion mester inclui accion manera e desaroyo y inversion den un infrastructura resiliente. Ademas, ambos pais mester duna prioridad na e colecta di data nobo y crea colaboracion entre stakeholdernan local y internacional pa intercambia data existente cu ta relevante pa por evalua e riesgonan di cambio di clima y midi su impacto economico.

Corsou y Sint Maarten mester implementa tambe un strategia di educacion cu ta crea mas conscientisacion, sensitividad y responsabilidad den sociedad pa loke ta trata cambio di clima y sostenibilidad ambiental. Finalmente, esfuersonan mester ser haci pa acelera e transicion na energia renovable pa medio di haci uso di e posibilidadnan den e recursonan nacional manera lama, solo y biento.

Hopi municipio no lo implementa nan mesun medida di klapchi sin prohibicion nacional

(NLTimes)—Decenas di municipio no lo crea un prohibicion local riba klapchi, of zonanan liber di klapchi, durante e periodo di aña nobo binidero.

Nan ta bisa cu no tin sentido pa stop hende di cende nan den nan area mientras no tin un prohibicion nacional, y klapchi por ser bendi sin problema den diferente region. Implementacion ta actualmente casi imposibel, principalmente debi na e falta di agente policial pa controla, segun un encuesta conduci pa ANP. Aproximadamente 150 di e 342 municipio na Hulanda a tuma parti di e estudio.

Aproximadamente 90 municipio a bisa cu nan no tin un prohibicion local, y aproximadamente 50 a implementa zonanan liber di klapchi, manera den e area rond di petting zoo. 16 di e municipionan cu un prohibicion riba klapchi a bisa cu ta hopi dificil pa controla. P'esey no tin ningun implementacion na Tilburg. "Bo por desplega hopi polis, pero bo nunca por controla tur cos," segun un vocero. Asina mes, e municipio ta spera cu nan prohibicion lo resulta den cambio di comportamento.
Hopi municipio no ta kere den implementacion di medidanan local asina. Tanten cu no tin un prohibicion nacional riba e bendemento, cumpramento of tiramento di klapchi, y ta facil pa cumpra klapchi ilegal, un prohibicion local no lo mehora e situacion. "Esaki tabata evidente durante e ultimo aña nobo cu a pasa; den ciudadnan unda tabatin prohibicion, tabatin mesun cantidad di strobamento cu klapchi compara cu ciudadnan sin prohibicion," Almelo a menciona como ehempel.

Den Haag ta di acuerdo: "Un prohibicion nacional ta mas cla pa residentenan, bendedonan y polis y p'esey ta mas efectivo." Leusden ta pensa cu un prohibicion nacional "no ta implementabel y solamente un prohibicion nacional por ta efectivo."

Ta pa e motibo specifico aki cu Den Haag, Zoetermeer, Vlaardingen y Nissewaard no a establece un prohibicion local riba klapchi. Hende tambe por ser castiga solamente si nan a ser gara ta tira klapchi. "Bo mester mira un ofensa pa por implement'e," segun Waddinxveen.

"Desafortunadamento, nos agentenan no por bay tur caminda," segun Krimpen aan den Ijssel. Wageningen ta di acuerdo, bisando cu esaki ta haci e probabilidad pa gara un ofensor hopi chikito. Implementacion ta problematico pa otro motibo, sin of cu un prohibicion nacional. Municipionan no tin hopi hende cu por tuma e debernan di implementacion. Houten, na Utrecht "no lo apoya un prohibicion nacional tanten cu no tin un garantia di suficiente agente." Hollands Kroon, Borsele, Lansingerland, y Dalfsen tambe a bisa cu un prohibicion riba klapchi ta practicamente incontrolabel pa nan.
Etten-Leur a bisa cu ta virtualmente imposibel pa implementa, como un resultado di personal limita. Kampen a yama e controlnan "un labor hopi intensivo."

Hulanda ta anula obhecion pa e acceso di Bulgaria pa e area Schengen

(NLTimes)—Hulanda a acorda na e acceso di Bulgaria pa e area di Schengen diabierna. Pa hopi tempo, gobierno Hulandes tabatin e posicion cu e pais Oost-Europeo no tabata cualifica pa acceso pero awo nan a bay den acuerdo cu si. Esaki a ser declara pa e secretaria di estado Eric van der Burg (Husticia y Siguridad) den un carta pa Tweede Kamer. Hulanda tabata bao presion pa admiti Bulgaria.

E zona Schengen ta consisti awo di 27 pais Europeo unda biahamento ta posibel sin control di frontera. Pa basta tempo Hulanda tabata keda stroba e admision di Bulgaria den e zona. Ambos prome minister Mark Rutte y van der Burg a keda bisa cu Bulgaria no tabata cla pa acceso. Recien, bao e liderazgo di e Comision Europeo, un mision a ser conduci den Bulgaria pa busca hechonan, cual no a descubri ningun deficiencia, segun van der Burg a skirbi. Y mirando cu "nos a determina caba cu Bulgaria a implementa reforma riba regla di ley den un manera sostenibel, nos ta conclui cu Bulgaria ta cumpli cu e rekisitonan pa acceso na Schengen y por drenta den e area," el a skirbi. Hulanda ta insisti, sinembargo, pa Bulgaria "sigui traha riba nan frontera externo," e secretaria a agrega.

Hopi a mehora cu e "lo ta hopi inhusto" si Hulanda sigui blokia Bulgaria, segun Rutte a bisa durante e cumbre di Union Europeo na Brussels. Hulanda a haci esaki "pa 14, 15 aña", pero "bo por mira progreso awo. E ora bo mester ta husto. Si nos bisa, bo ta haci tur cos, pero ainda mes nos ta exclui bo, esey djis no ta corecto."

E comision Europeo ta positivo tocante e regla di ley na Bulgaria y ta pensa cu e pais ta cumpli cu e condicionnan pa bira miembro di Schengen. Hulanda a pidi un rapport adicional, cual a resulta positivo. Ademas di Hulanda, Austria tambe a nenga e acceso di Bulgaria. Sofia y Vienna ainda ta discutiendo con por kibra e resistencia, pa asina acceso por ser finalisa. E cambio di direccion di Hulanda por yuda cu esaki, segun fuentenan di UE.

Caso di corupcion grandi na Chile ta opaca referendum

(NTN24) – Un caso di corupcion ta hincando Chile den un scandal politico, cu ta toca Gobierno di presidente Gabriel Boric, faltando 2 dia pa referendum den cual ciudadanonan ta bay vota si nan ta aproba of no un Constitucion nobo pa e pais aki.

A denuncia cu den e marco di e caso aki a haci pagonan miyonario na fundacionnan cu tabatin como obhetivo e desaroyo di programanan social cu den hopi caso no a keda ehecuta.

E ultimo hecho cu ta marca e caso ta e detencion di Daniel Andrade, representante legal di Fundacion Democracia Viva y Carlos Contreras, exsecretario regional di Ministerio di Vivienda di Antofagasta, na nort di Chile.

Debi na e capturanan aki y e scandal, oposicion a pidi un huicio politico contra minister di Vivienda, Carlos Montes, pa motibo cu for di e cartera aki ta unda a haci mayoria di e pagonan den por lo menos 15 region di e 16 cu ta conforma e teritorio Chileno.

"For di varios luna atras nos a haya sa di antecedentenan hopi grave relaciona na e caso di Convenionan, a pone minister Montes na conocemento hunto cu secretarionan regional ministerial (seremi) nombra pa su persona cu a entrega placa na fundacionnan cu nan miembronan tabata militante di partido Frente Amplio," a menciona.

For di varios sector politico a sigura cu referendum di mañan, debi na scandal aki, lo por caba den un referendum contra gobierno di presidente Gabriel Boric, funcion cu Ehecutivo a tuma di un of otro manera un posicion pa vota "no" na e proyecto constitucional.

Di e manera aki, e voto na fabor lo por mustra un derota nobo pa gobierno di Boric poniendo den un situacion basta compleho na nivel politico y di respaldo ciudadano.

Director di prison di Honduras gara cu placa pa financia gang

(DW) – Un coronel di ehercito a keda aresta diahuebs ultimo na Honduras na momento cu e tabata purba drenta un prison cu casi 18.000 dollar, cu tabata pa gangnan di Barrio 18, segun fuentenan a informa.

Vocero di Polis Militar di Orden Publico (PMOP), capitan Jose Coello a splica den un conferencia di prensa cu a confisca 445.000 lempira (casi 18.000 dollar) den biyete di diferente denominacion for di coronel Jose Rodimiro Arita, director di centro penal La Tolva, na Moroceli, 60 kilometer leu di Tegucigalpa.
"E cantidad di placa aki tabata dirigi pa un structura criminal, Barrio 18, y lo a ser utilisa pa soborna autoridadnan pa haya arma y droga."

Minister di Defensa, Manuel Zelaya a duna di conoce riba red social "X" cu "director di centro penal di Moroceli, coronel Rodimiro Arita, a keda deteni y poni na orden di autoridadnan competente pa supuestamente ta responsabel di delitonan di asociacion pa comete delito, abuso di autoridad y labamento di activo."
"Nos compromiso ta pa desmantela e prisonnan y evita pa nan sigui funciona como scol di crimen," el a bisa.

Dia 26 di juni ultimo, PMOP a asumi control di 24 prison di Honduras pa orden di presidente Xiomara Castro, despues di asesinato di 46 muhe den prison di hende muhe di Tamara.
Presonan perteneciente na gang Barrio 18 a sali di nan modulo y a topa nan rival di Mara Salvatrucha (MS-13). A ataca nan cu tiro y a cende den candela e centro penintenciario, lagando 46 morto atras.

Mexico: A inaugura "Trein Maya" cu acusacion di ecocidio

(NTN24) – Gobierno di Mexico, lidera pa presidente Andres Manuel Lopez Obrador (AMLO) a inaugura e parti Campeche-Cancun di e Trein Maya, un obra emblematico di su Administracion acusa pa daña medio ambiente.

E operacion a cuminsa entre e ciudad colonial di Campeche y Cancun, esaki ta e prome parti di shete cu e trein ta bay recore cu 1.554 kilometer rond di peninsula di Yucatan.

Aunke gobierno a presupuesta originalmente 150.000 miyon peso pa e obra (8.700 miyon dollar), Instituto Mexicano di Competitividad (IMCO) ta calcula cu e costo a multiplica hasta 30.000 miyon dollar.
Di acuerdo cu calculonan, e otro partinan ta bay drenta den funcionamento durante prome trimester di aña 2024.
Trein Maya ta forma parti di e proyectonan ambicioso di e administracion actual hunto cu un refineria na Tabasco, un aeropuerto nobo cu ta sirbi na Ciudad di Mexico y un caretera interoceanico, cu ta construi como alternativa pa Canal di Panama.

Segun AMLO, e trein ta bay aumenta economia na parti zuidwest di e pais, un region historicamente aisla di industrialisacion na nort, frontera cu Merca.

E recorido ta inclui partinan di e paraiso di Riviera Maya, cu ta abarca un region selvatico considera e di dos reserva forestal di Latino America despues di Amazonia, como tambe dam di awa dushi denomina como "Cenotes" y riunan subteraneo.

Activista- y organisacionnan ambiental ta sostene cu e obra ta daña ecosistema, y a logra par'e temporalmente mediante recursonan hudicial cu tabata denuncia un "ecocidio." Sinembargo, un decreto a declara e obra di infrastructura como asunto di "seguridad nacional" y construccion a sigui.

Greenpeace y otro NGO a bati alarma pa e trein cu ta menasa cu contamina e cenotes y riunan. Tambe nan ta señala cu e tera por collapse debi na e peso di e structura, ademas di afecta e flora y fauna.

Debi na e acusacionnan aki, Lopez Obrador a califica esnan cu no ta conforme cu e proyecto como "pseudoambientalistanan" y a defende e obra varios biaha, unda a priminti e sembramento di miyones di palo den e zona interveni.

Cuba: Carchi Ruso MIR no ta pa Cubanonan, autoridadnan ta aclaria

(CiberCuba) – Autoridadnan di Cuba a aclaria cu e ciudadanonan nacional no por haci uso di e carchinan di banco MIR ni na e ATMnan ni na e terminalnan di puntonan di benta (POS).

Poco dia despues cu gobierno a haci oficial e operacionnan di dicho carchi MIR como medio di pago, Banco de Credito y Comercio (BANDEC) a informa tocante e implicacion di e medida aki pa e poblacion.

Arelys Alfonso Valero, hefe di banca electronico na e sucursal di BANDEC na Sancti Spiritus, a splica cu e carchinan MIR ta carchinan internacional emiti pa Banco Central di Rusia y su uso na e pais no ta bay tin ningun sentido pa Cubanonan, sino solamente pa ciudadanonan Ruso.

“E bishitantenan por usa e carchinan aki na ATMnan pa saca placa nacional na e tipo di cambio vigente y den e operacionnan den tiendanan cu ta recauda divisa pa adkiri e mercancia cu nan ta desea; tambe si nan ta bin un hotel of tin mester di algun servicio manera turista,” nan a splica.

Alfonso Valero a recorda cu e carchinan MIR ta wordo agrega na otro carchinan internacional manera esnan Visa y Mastercard cu ya tabata wordo usa na e pais pa ciudadanonan stranhero pa diferente operacion financiero.

“E carchinan Ruso tampoco ta bay wordo emiti pa e ciudadanonan Cubano, aki nos ta usa e carchinan emiti pa e tres banco nacional: e Metropolitano pa hende cu ta biba na La Habana, esnan di Bandec y di BPA pa paga salario, pensioen y pa hende cu tin nan propio negoshi.”

Na cuminsamento di e luna aki, gobierno Cubano a duna luz berde pa uso di e carchinan MIR na ATM y na terminalnan di punto di benta (POS) di e pais.

Segun Banco Central di Cuba (BCC) a informa e tempo ey, e implementacion di e servicio aki na e POS a cuminsa na e lugarnan turistico y lo extende gradualmente. Pa loke ta su disponibilidad den e red di ATM, esaki ta existi desde december di 2022.

Autorisacion di e pagonan den rublos ta un medida di e regimen dirigi na purba di aumenta e interes di ciudadanonan Ruso pa biaha pa e isla. E intencion ta pa cera aña 2023 cu uso di e carchinan MIR na e mayor parti di instalacionnan di sector turistico, cadena di tienda y centronan di servicio na henter e pais.

Na november, Minister di Turismo, Juan Carlos Garcia Granda a confirma cu nan a cuminsa e despliegue tecnologico pa uso di carchinan Ruso MIR como medio di pago.

Venezuela lo destina 622 miyon euro pa accion cerca di zona den disputa cu Guyana

(ElNacional) – Venezuela lo destina e proximo aña 622.232.515 euro den su plan pa reforsa e presencia di Estado na e zona limite cu Guayana Esequiba, e teritorio pa cual e pais ta den disputa cu Guyana, cu lo administra e area ey, segun un partida di e presupuesto estatal.

Pa un proyecto yama “Consenso nacional: Guayana Esequiba”, e Ehecutivo di Nicolas Maduro a rekeri 25.720.533.723 bolivar, segun e cambio oficial di 35.64 bolivar pa cada moneda.
E cantidad aki a wordo aproba pa Asamblea Nacional (Parlamento) controla pa e chavismo, y ta forma parti di e 20.521 miyon dollar cu cual e presupuesto di 2024 ta aumenta, 77.44% mas grandi cu esun di 2023, ora cu e pais lo celebra eleccion presidencial.

Entre e tareanan specifico di e proyecto relaciona cu e zona den disputa, ta destaca esun di aumento di capacidad logistico, operacional y di infrastructura di Venezuela na e zona limite cu Esequibo, pa cual nan lo tin mester 678 miyon di dollar.

Vice presidente ehecutivo, Delcy Rodriguez, na momento di defende e presupuesto dilanti e diputadonan, a remarca e hecho cu ta inclui pa prome biaha un partida pa Guayana Esequiba, nomber cu ta duna na e estado cu Venezuela ta pretende di agrega unilateralmente, den atencion di un referendum no vinculante celebra dia 3 di december ultimo.

Gobierno lo destina tambe, entre otro cantidadnan menor, casi 30 miyon dollar den recopilacion di prueba historico huridico, geografico y politico ariba e controversia aki y un poco mas di 40 miyon dollar den establecimento di dialogo cu Guyana, cu formalmente a cuminsa diahuebs.

Diahuebs ultimo, mandatario Venezolano, Nicolas Maduro y su colega presidente di Guyana, Irfaan Ali a acorda na Saint Vincent and The Granadines un declaracion conhunto, den cual nan ta compromete nan mes na no menasa otro mutuamente ni usa forsa den ningun circunstancia relaciona cu e disputa aki.

Maduro y Ali lo traha hunto den rebaha e tension cu a aumenta den ultimo dianan, ora cu Venezuela a anuncia decisionnan unilateral cu ta apunta na agrega e teritorio di casi 160 mil kilometer cuadra den un discurso reitera cu a perde forsa despues di e reunion presidencial cu a wordo promovi pa paisnan di e region, specialmente pa lider Brasilero, Luis Inacio Lula da Silva.

Amistad entre lider di Amazon y creador di pelicula Belga a termina den acusacion

(AP) – E partnership tabata considera un di esnan mas productivo na mundo, entre un hefe Indigena y un persona di Occidente.

Pa 5 decada, lider tribal di Amazona y e director di pelicula Belga a pidi presidente, famianan real y te hasta Papa Francisco pa ayudo pa mehora e bida di pueblo Indigena di Brazil y proteha nan teranan. E pareha a bira amigo di celebridadnan y Sting, e leyenda musical tabata un di nan amigo mas grandi.

Algun luna pasa, nan relacion tabata mustra manera e tabata mas fuerte cu nunca. Lider Raoni Metuktire cu su vestuario iconico, y Jean-Pierre Dutlleux cu su tuxedo, tabata na Cannes Film Festival pa promove e Belga su documentario mas recien; “Raoni: Un amistad inusual.” Para na e estreno, memey di un gran cantidad di camara, ambos a wanta man como dos amigo di hopi tempo. Sinembargo, tras di escena, e relacion tabata yegando su final. No hopi tempo despues di a bolbe Brazil na mei, e lider di Kayapo a corta tur relacion cu su amigo Belga.

Raoni y esnan mas cercano na dje a conta The Asosciated Press cu nan tabatin hopi tempo caba ta desconfia di Dutilleux, bao sospecha cu e productor no ta entrega fondo recauda pa e pueblo Kayapo. Tambe nan a acusa Dutilleux di a explota e hefe su imagen y reputacion pa engrandece su influencia y su carera den e industria. “Mi nomber ta ser usa pa recauda fondo,” Raoni a bisa den un entrevista cu AP na Brasilia. “Pero Jean-Pierre no ta duna mi hopi.” E lider tribal, cu otro dos miembro di su grupo di caridad, The Raoni Institute, y Raoni su sucesor tur a expresa cu Dutilleux varios biaha a priminti cu e lo duna nan cantidadnan grandi di placa pa cubri proyectonan social, pero a duna apenas un fraccion di loke el a priminti. Tambe nan a acusa cu el a nenga di ta transparente tocante placa recauda den nomber di Raoni durante nan tournan na Europa, of di su buki y peliculanan tocante e pueblo Kayapo.
Dutilleux a rechasa tur e acusacionnan aki, ripitiendo cu nunca e tabatin acceso na e placa. “Tin biaha e ta bisa e cosnan aki, e tin di haci cu su edad. Por ta e lo pasa cu mi tambe, cuminsa bisa cosnan dom,” Dutilleux, ken actualmente tin 74 aña, a bisa AP den un entrevista na Paris, agregando cu “placa no ta interesa mi. Mi ta un creador di pelicula, un artista. Mi no ta un hende cu ta traha den accounting.”

A pesar di e sospechanan di e pueblo Kayapo, cual tin mas di 20 aña caba, Raoni su circulo mas cercano tabata kere cu e no por bandona Dutilleux. E tabata un decision, nan a bisa, cu ta hancra den e falta di balans di siglonan caba cu ta existi ora cu un tribu Indigena bira partner di un ‘kuben’, e palabra Kayapo pa un hende homber blanco, cu influencia.

Luke Combs yudando un fanatico cu a casi debe 250,000 dollar pa benta no autorisa di mercancia

(AP) – Cantante Luke Combs ta yudando un muhe cu discapacidad na Florida cu ta bende tumbler online, despues cu el a ricibi ordo pa paga Combs 250,000 dollar como parti di accion lansa contra companianan cu ta bende mercancia cu imagen of nomber di e cantante sin su autorisacion.

Den un video publica riba Instagram, Combs tabata pidiendo su abogadonan pa kita Nicol Harness for di un demanda cu nan a entrega na corte federal di Illinois y a bisa cu e lo manda Harness 11,000 dollar. Harness a bende riba Amazon 18 tumbler cu el a traha cu nomber y imagen di Combs pa 20 dollar cada un, generando un ganashi di 360 dollar.

E cantante, ken recientemente a ricibi hopi reconocimento den e genero musical ‘country’ cu su version di “Fast Car” di Tracy Chapman, tambe a bisa cu e lo cuminsa bende su propio ‘tumbler’ cu e meta di inverti e ganashi genera den e gastonan medico di Harness, ken tin un malesa di curason y recientemente a keda hospitalisa.
Tambe el a bisa cu e lo invita Harness y su famia na un concierto binidero pa e por conoce en persona. El a bisa cu su abogadonan mester a tuma accion solamente contra companianan grandi cu ta bende mercancia sin autorisacion, no fanaticonan cu tin un negoshi chikito. Mayoria di e demandadonan ta 45 otro bendedor cu tin operacionnan grandi na Asia, segun documentonan di corte. Bao ley di copyright di Merca, e bendedornan di mercancia sin autorisacion por ricibi boet pisa of haya nan producto confisca. Tambe nan lo por enfrenta acusacion criminal.

“Esaki no ta algo cu mi lo haci. No ta e tipo di persona cu mi ta. Mi no ta un persona codicioso di ningun manera. Placa ta e ultimo cos cu mi tin den mente y mi ta priminti esey,” Combs a declara. El a sigui conta den e video cu el a haya sa di Harness y su situacion ora cu el a lanta 5or di mainta diaranson y el a mira su storia. El a bisa cu el a pidi su manager yega na Harness su informacion inmediatamente pa e por bis’e cu e lo drecha e situacion. “E ta pone mi sinti hopi malo, cu esaki lo pasa y specialmente durante e temporada festivo aki. Mi no por imagina ta den su situacion,” Combs a expresa.

Cu alivio, Harness a conta e stacion di television diaranson cu Combs a tuma contacto cune. “E tabata un persona sumamente lief y tabatin hopi comprension,” Harness a conta. “Mi a splica kico a pasa y el a compronde. Mi no por kere cu el a yama mi y cu e ta haciendo tur esaki pa mi.”

Wings of Hope di Aruba Airport Authority N.V.

Enfocando riba e salud y bienestar di e comunidad di aeropuerto

Recientemente Wings of Hope di Aruba Airport Authority N.V. (AAA) a organisa un "Health and Wellbeing Drive-Thru Check" riba dia 12 y 13 di december 2023 pa henter e comunidad di aeropuerto.

Cada aña, AAA Wings of Hope ta enfoca riba ehecuta cierto proyectonan socialmente responsabel cu tin un impacto positivo pa nos comunidad local. Tur proyecto ta basa riba un of mas di e United Nation's Sustainable Development Goals (SDGs) y e aña aki e proyecto a enfoca riba e SDG manera Elimina Hamber (SDG 2), Educacion di Calidad (SDG 4), Reduci Desigualdad (SDG 10), Salud y Bienestar (SDG 3), Accion Climatico (SDG 13), Bida bou awa (SDG 14), Bida riba Tera (SDG 15) y Sociedad (SDG17).

E "Airport Community Health and Wellbeing Drive-Thru Check" tabata un evento di dos dia cu a tuma luga na aeropuerto mes, caminda tur stakeholder, third parties y proveedo tabata invita pa pasa den e sala VIP di Aeropuerto di Aruba pa completa nan chekeo medico. Mas di 350 miembro di e comunidad di aeropuerto a atende e evento aki. E chekeo estilo drive-thru a inclui controla presion di sanger, peso, glucose den sanger y calculacion di body mass index (BMI). Despues di a termina cu e chekeo medico, tur participante a ricibi un snack saludabel y un co'i bebe. Ademas e comunidad di aeropuerto tabatin e oportunidad di participa den un di e cuater lesnan di combinacion di yoga y pilates di un ora duna pa instructor di yoga Dagmara Ava, p'asina curasha relahacion y concentracion.

Delinea cu e obhetivonan di salud y bienestar di AAA, e evento di Health and Wellbeing Drive-Thru Check organisa pa Wings of Hope di AAA, tabatin como meta pa curasha nos comunidad di aeropuerto pa tene cuenta cu nan bienestar fisico tumando medida preventivo y den nan estilo di bida pa garantisa un bida saludabel y evita malesa y condicionnan como tambe pa biba di un manera cu ta pone nan salud mental y fisico riba un balans.

Pa aña 2024, Wings of Hope ta spera di por sigui contribui cu e proyectonan cu ta crea un miho futuro pa e comunidad local.

Ban Caya Christmas Edition tabata un otro exito

E proyecto di BARIO UNICO ta dedica na fortalece y pa promove habitonan saludabel den nos comunidad. E idea ta enfoca riba un plan strategico con pa activa e bario, unda e evento aki ta sirbi como un Plataforma pa demostra kico e barionan y Aruba tin pa ofrece riba e tereno social, cultural, salud y deporte.

Diadomingo ultimo barionan di Paradera, Piedra Plat a disfruta di un evento yena cu ambiente di Pasco. CEDE ARUBA cu ta maneha e proyecto di BARIO UNICO a bolbe organisa e evento di BAN CAYA edicion di Pasco hunto cu Centro di famia Piedra Plat y Centro di Bario Piedra Plat, cu a resulta mesun exitoso cu e prome BAN CAYA na Noord. For di 4or di atardi e bario di Piedra Plat, Paradera, Hooiberg, Sero Pita, Santa Cruz a bini hunto pa asina saboria e dushi platonan di Pasco, cumpra articulo of otro materialnan pa Pasco, paña, sapato, pintura, mata, bolo of decoracionnan cu ta wordo usa den e temporada aki. Un bazaar cu a yuda sigur algun instancia y fundacionnan di e bario. Dilanti di Centro di Bario, riba caminda tambe por a mira e diferente organisacionnan Deportivo dunando nan presentacion cu talentonan den taekwondo, gymnastics, volleyball, dam, rollerblades of skate boarding. Gruponan di persona cu tabata cana, core bicicleta riba e ruta y sinti nan liber pa ta pafo di cas tabata grandi.

Den parkinglot di Centro di Bario Piedra Plat, tentnan di diferente fundacion a duna informacion y demostracion, tambe tabata tin un skina di salud full ekipa cu profesionalnan cu tambe tabata bon bishita. Talentonan den canto, contamento di storia y baile a duna un bunita presentacion y e publico por a sinta y disfruta di un show espectacular. E evento a cera den ora di anochi cu baile y musica di Robert Maduro y Azucar Navideño band. WAW mobile tambe tabata un di e highlightnan di e evento unda cu muchanan a hunga y reta otro den diferente obstaculo cu a wordo prepara pa instructornan di IBISA. Un di e eventonan hopi bon atendi cu publico grandi tabata e Ban Caya Kleuterschool futbol tournament unda 18 team a participa. Ganadornan tabata den categoria di mucha muher Arco Iris Kleutershool y den mucha homber Mon Plaisir School, pabien nan tur nos muchanan y scolnan cu a participa. Nan a ricibi nan medaya di BAN CAYA. Tabata tin premionan tambe pa e tentnan cu tabata mas creativo den nan decoracion di Pasco y nan a gana un basket yena cu producto di Superfood.

Esnan cu a gana un basket ta fundacion Briyo di Solo, Fundacion Pa Nos Comunidad, y e ganador principal a bay pa Fundacion Pa Nos Muchanan. Centro di Famia Piedra Plat su mercado di Pasco sigur tabata un exito total y tabata bon bishita. Un gradicimento special na e dirigentenan musical y alumnonan di scol di musica di CFPP pa nan concierto duna durante e atardi y anochi aki.

BONDIA ARUBA

Aruba One Happy Island Lions Club y Friends Of Lions a organisa otro exitoso tayo riba mesa pa famianan den necesidad

Diasabra dia 25 di november ultimo Fundacion Aruba One Happy Island Lions Club hunto cu Friends of Lions a organisa un otro exitoso proyecto "Tayo riba Mesa", edicion nr. 3. E proyecto aki ta den cuadro di e programa di Lions International "Hunger Relief", cual ta un actividad di servicio cu cooperacion di Friends of Lions pa yuda un cantidad grandi di famia den necesidad.

Un total di 462 persona di famia di menos recurso a ricibi nan cuminda di merdia, danki na e cooperacion y contribucion di comerciantenan amigo, boluntarionan di Cruz Cora, boluntarionan di Fundacion Pa Nos Comunidad, amigonan Lions, y Miembronan Lions y Leo.

6 studiante di e estudio di Salubridad y Servicio di Colegio EPI ta tene nan graduacion

Diaranson atardi, seis studiante di Salubridad y Servicio na EPI a gradua. Durante e ocasion special aki, e studiantenan a huramenta a firma nan diploma pa por a gradua oficialmente.

Un di e studiantenan no ta na Aruba mas y lo haci e proceso aki na Arubahuis na Hulanda pa gradua oficialmente. Directora general di Colegio EPI Sra. Ankie Danker a indica cu e studiantenan tin un bon trayectoria tras di lomba y cu nan ta hopi orguyoso di e studiantenan. Sra. Danker ta sigui bisa cu tambe nan ta orguyoso di e team di Colegio EPI cu a contribui pa forma e studiantenan y guia nan pa ta bon prepara den nan futuro carera. E mision di Colegio EPI ta pa tur studiante cu inicia un estudio eynan, termina cu un diploma den su man.

Aruba One Happy Island Lions Club y Santa Claus a bishita y alegra nos grandinan di Stichting Thuiszorg Yaburibari

Recientemente, danki na e cooperacion di Payaso Loko Loko y Amazing Alex, nos Grandinan di Stichting Thuiszorg Yaburibari a haya bishita di Santa Claus y su ayudante. Tabata un mainta di goso, alegria y atencion pa nos grandinan cu ta residencia na e centro aki.

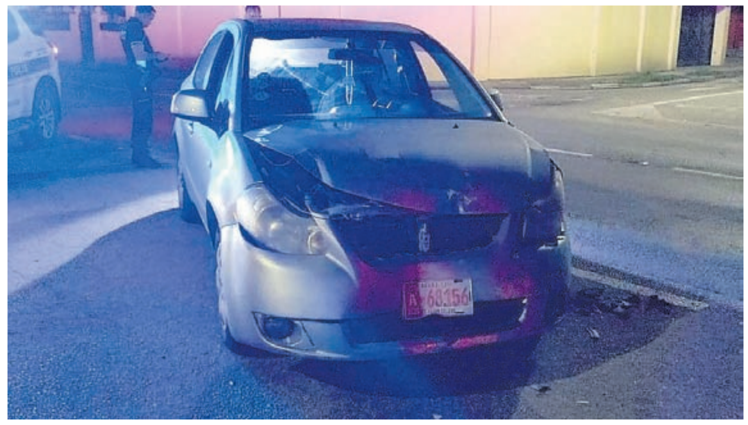

Santa Claus y su ayudante a canta y baila cu nos Grandinan bunita canticanan di Pasco. Nos Grandinan a haya un treat tambe di koeki Pasco cu juice di parti Aruba One Happy Island Lions Club.
Tur Machi y Pachi di e centro a keda masha contento. Igualmente gerencia y personal di St. Thuiszorg Yaburibari a aprecia e bunita gesto brinda na nos grandinan. Atencion na nos grandinan sigur ta trece alegria den nan curason y p'esey un apelacion na famia y amistadnan pa regularmente haci un bishita y duna atencion na nos grandinan.

Accidente hit & run na crusada Weststraat cu Prof. Lorentzstraat

Diahuebs madruga a drenta informe di un accidente na e crusada Weststraat/Prof. Lorentzstraat, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente hit & run unda cu e chauffeur di e auto bayendo pabao un auto a bini for di Weststraat sin para pa duna preferencia na e otro auto y a dal den dje. Ora e chauffeur a baha pa bay wak si e pero chauffeur ta herida esun cu no a duna preferencia a sigui bay yega na un cas sconde e auto parti patras di e cas eybanda. Polis a tuma tur dato y a pasa e accidente aki pa e specialistanan den trafico. Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Chauffeur burachi a pega soño tras di stuur y a bay dal riba e rotonde riba Schotlandstraat

Diahuebs madruga a drenta informe di un accidente cu hende herida na e rotonde Schotlandstraat, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un chauffeur burachi cu a pega soño tras di stuur y a bay dal riba e rotonde na Schotlandstraat. Na prome instante polis a detene e chauffeur pa burachi pero despues na yegada di e ambulance nan a atende e chauffeur pero despues di a controla e chauffeur cual tin varios sla na su cara y mester bay hospital pa cual ambulance a hib'e.

Ladronicia di un brommer Yamaha preto MFA318

Diahuebs mainta a drenta informe di un caso di ladronicia na Ponton, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu desconocidonan a bay cu un brommer Yamaha BWS preto MFA 318. Polis a tuma e datos y a pasa esaki pa e team di auto diefstallen di polis pa sigui cu e investigacion.

Polis a bay Sero Biento pa busca un homber cobarde cu a maltrata su ex

Diaranson anochi a drenta informe cu un homber ta maltratando su ex na Sero Biento, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu e homber a bin eynan y a agredi su ex y ora el a tende cu polis ta bin el a core subi su auto y a bay for di e sitio. E homber no kier compronde cu su ex no kier tin nada mas cune. Polis a bisa e dama cu e por pasa den oranan di dia entrega keho na recherche.

Polis a detene chauffeur burachi cu lo a dal auto na Pos Chikito y a sigui core!

Diaranson anochi a drenta informe di cu tin un chauffeur burachi lo ta bay subi un auto na Savaneta, mesora a dirigi patruyanan na e sitio.

Na caminda pa e sitio a drenta otro informe cu e auto a caba di subi caminda y ta bayendo direccion pabao. Na e rotonde Balashi el a tuma caminda di Santa Cruz. Polis a logra para e auto na Sabana Grandi eynan polis a pone supla y a surpasa e limite permiti y a bay over na detene.

Accidente pa falta di preferencia a laga un hende levemente herida

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente cu hende herida na e crusada Hendrikstraat cu J.G. Emanstraat, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente pa falta di preferencia unda un dama di edad a resulta herida. Na yegada di e ambulance nan a atende e victima levemente herida na e sitio mes.

Ladronicia di autonan ta sigui a bolbe haya un auto horta den Bushiri Residences

Diahuebs mainta durante un patruya den Bushiri Residences a bin haya un Suzuki Ignis hinca den e mondi pariba di e veld di bala.

Mesora polis a nota cu e porta ta forsa y como e ta hinca den mondi ta duna indicacion cu e lo ta procedente di ladronicia. Mesora polis a confisca e vehiculo pa mas investigacion a pidi pa un takelwagen pa hiba esaki warda di Santa Cruz.

Motociclista a bay halto cay riba e hood y windshield di auto

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente pariba di Savaneta Kamp, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu e motociclista a bin purba intimida e chauffeur pero ora el a mira e grandura y esaki a push'e el a subi su brommer y a trot bay direccion pariba. Polis a keda di busca grabacion di e camaranan den e area.

Persona cu problema di salud mental tabata molestia tur hende na Linear Park na Camacuri

Diahuebs mainta a drenta informe di cu tin un persona ta para tur persona molestia nan pidiendo placa, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu e persona a cana bay mas pariba. Na altura di Galloway polis a bin topa cu un conosido di Sero Patrishi cual tabata fuera di control y polis a nota cu e lo mester bay Respaldo pa haya un calmante. Polis a want'e en espera di e vehiculo di transporte pa asina a hib'e hospital pa haya su inspuit!

Saliendo for di rotonde airport chauffeur a subi e piedranan grandi banda di caminda

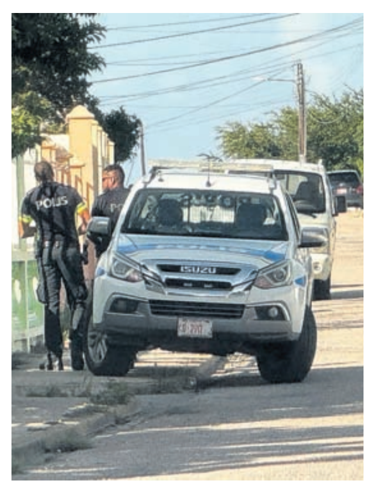

Diahuebs mainta drenta informe di un accidente pariba di rotonde airport, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu na e salida di e rotonde e chauffeur di un Suzuki Swift a perde control subi riba e piedranan grandi pazuid di caminda y a keda pega. Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Yamada di un dama di edad den Appelsinastraat cu a corta a mobilisa patruya cu urgencia pa eynan

Diahuebs atardi a drenta un yamada di un dama di edad pidiendo pa polis na Appelsinastraat pero ora a bay bisa kico a pasa el a corta.

Central di polis a bolbe yama e number y un mucha a contesta bisando cu nada a pasa. Mesora a dirigi un patruya cu urgencia na e sitio. Na yegada di e patruya para pafo a bin tende cu no tin nada a pasa.

Varamento di tonino na Eagle Beach: Con pa yuda (Parti 1)

Recientemente, Aruba Marine Mammal Foundation (AMMF) a ricibi alerta pa asisti na un incidente di varamento di un tonino na Eagle Beach. Un tonino hoben a wordo separa for di su grupo di tres cu tabata acercando Eagle Beach buscando refugio, a causa pa e conmocion ora nan a wordo persigui y rondona pa jetskier nan. E tonino a tuma rumbo pa costa, caminda e a topa cu mas acto di molester for di usuario di lama, cu a conduci finalmente na su varamento. Afortunadamente, turistanan preocupa y un compania di huur di jet ski a alerta autoridad nan.

Rescate di tonino

Cuater usuario di lama a brinda sosten na e tonino te ora cu e ekipo di rescate di Aruba Stranding Network (ASN) a yega y a asumi encargo di su cuido. E responder nan di ASN, Natasha Silva, Anita Nijhuis, y Angiolina Henriquez, a evalua y yuda e tonino den awa, mientras cu Yessy Arends a colecta informacion di testigo y yuda pa mantene e multitud riba un distancia. E tonino tawata di e especie Pantropical spotted dolphin (Stenella attenuata) cu un largura di 1.7 meter. E tawata tin diferente cicatriz fresco y biew, tawata den bon condicion, activo y alerta. E tabata mustra debilita di cansancio. Despues di un periodo di recuperacion cu sosten trankilo pa drif e tonino a calma, recobra forsa, y prome cu bahada di solo exitosamente a landa riba su propio forsa bay afo.

lesion y cicatriz

Resultado preliminar ta mustra cu algun di e lesion nan fresco riba e tonino su curpa ta probablemente causa pa e proceso di stranding mes, mientras cu algun marca ta parce di a wordo causa pa su mesun especie di tonino mes. E cicatriz bieu di varios corta paralel riba su lomba por a wordo causa pa golpi cu propeller di lancha, enredamento, of djente sea di Pseudorca of Orca.

Pesca di long line, un practica ilegal na Aruba, tambe ta conoci pa causa varios lesion na tonino. Notablemente, dos lancha di pisca longline Venezolano a keda intercepta pa Wardacosta di Aruba e dia prome cu e incidente di varamento aki. E causa inicial pa cu e grupo di tres dolfijn aki drenta busca refugio ta ainda no ta determina. Un evaluacion comprensivo di e diferente lesion nan di e tonino ta den proceso.

Stenella attenuata (Pantropical spotted dolphin)

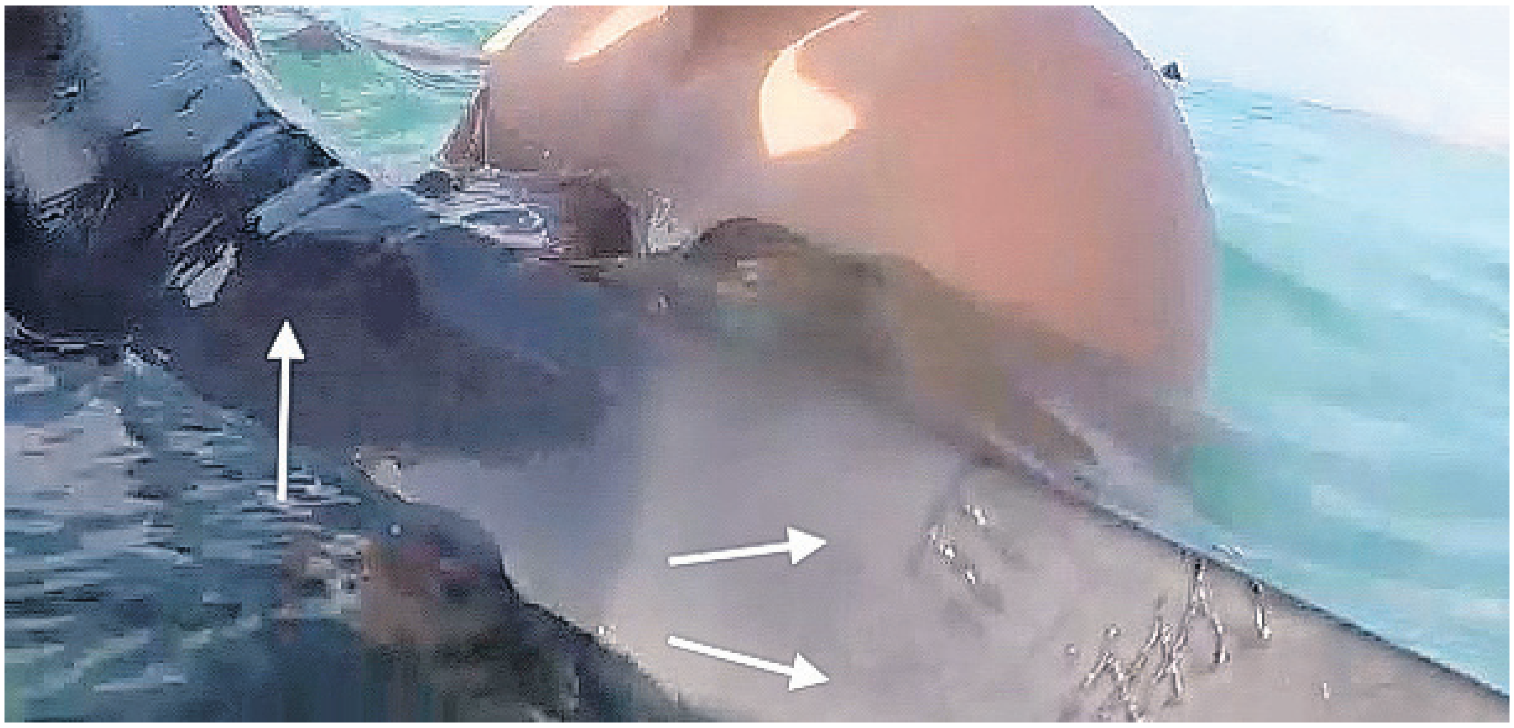
E especie aki ta identificabel pa su patronchi di color bipartito, cu un manta shinishi scur skerpi defini y un pedunculo dividi den dos color, e parti ariba scur y e parti abao color cla. Un adulto tin averahe di 210 cm di largura y 100 kg di peso. E recien naci tin un averahe 85 cm di largura. Nan ta biba maximalmente 46 aña. E tonino nan aki cu ta relativamente chikito y flaco ta hopi acrobatico, entre otro cu salto vertical y ta wordo mira ta "bowride". Nan ta biba den grupo grandi di centenar pa miles, y ta asocia regularmente cu otro especie di tonino. Nan alimentacion ta consisti di pisca chikito epipelagico, calamar, y crustaceo. Pisca bulado ta un di nan cuminda preferencial.

Proteccion di tonino

Mammal marino tin cu subi na superficie pa respira aire cu nan pulmon y tradicionalmente tonino ta busca refugio den lama no profundo y trankil di e banda sotavento di Aruba, ora nan ta debilita y vulnerabel, manera durante lesion, cansancio of parto. E tonino mester di espacio amplio cu condicion sin disturbio pa por reposa y recupera. AMMF ta urgi Aruba su publico pa no causa molester na tonino, por ehempel door di purba acerca of persigui nan, y pa respeta nan necesidad di espacio. E accion nan di nabegante y landado ta impacta directamente e bienestar di mammal marino.

Na Aruba, bao e Decreto Nacional pa Proteccion di Flora y Fauna Endemico (AB 2017.48) y e Ordenansa di Naturalesa (AB 1995.2) tur especie di tonino y bayena ta clasifica como fauna menasa y proteha, prohibiendo pa intencionalmente mata, captura, causa nan daño of strobacion. No ta permiti pa causa molester y pone nan bienestar bao menasa. Tur tonino y bayena tambe ta proteha pa e protocol di SPAW, un acuerdo regional pa proteccion y uzo sostenibel di biodiversidad costera y marino den e region di Caribe.

Prioridad di AMMF ta e bienestar di mammal marino, incluyendo e tonino den refugio y den caso di varamento, pa medio di educacion na usuario di lama pa aumenta comprendemento pa e importancia di e codigo di conducta di seguridad ora di tin un encuentro cu mammal marino. Un programa di educacion a wordo desaroya y lo wordo ofreci den futuro cercano.

Comite Olimpico Arubano a tene su Asamblea General

Diaranson anochi den ballroom di Holiday Inn, 13 Federacion afilia na Comite Olimpico Arubano a presenta na e ultimo Asamblea General unda a trata e relatonan di aña 2022 y na mes momento a mira padilanti pa 2024.

Prome a toca e tono glorioso Aruba Dushi Tera, sigui pa e Himno Olimpico. Manera custumber a repasa e lista di presencia pa asina introduci tur esnan presente na e Asamblea General y a pidi e aprobacion di agenda.

Presidente di COA, Wanda Broeksema a inicia e anochi yamando tur esnan presente bon bini y duna inicio na e Asamblea. Mirando e exito di nos atletanan y nos deporte, Sra. Broeksema a pidi e federacionnan presente pa pone enfasis na tres punto hopi importante esta Confiansa, Dedicacion y Conhuntamente. E tres puntonan aki lo ta crucial atrobe pa cualkier exito den 2024.

Pa e relato anual di 2022, Comite Olimpico Arubano a introduci un forma nobo di presenta esaki unda a haci e review di aña 2022 completamente visual pa esnan presente por a mira. Tanto Sra. Broeksema, Sra. Hoevertsz y Sr. Werleman di COA a elabora riba puntonan cu mas a resalta durante aña 2022 manera, e weganan na cua a participa, e resultadonan obteni pa nos atletanan, e partnernan nobo di COA, etc., etc.

Tesorero di COA, Sra. Juelle Thode, hunto cu representante di EY, Sr. Jonah Warner a pasa riba e financial statements y review di aña 2022. Ta bon pa bisa acerca cu COA y EY ta prolonga nan cooperacion, cu ya ta existi desde 2004, awor tambe pa futuro. Un logo nobo ta expresa e cooperacion aki entre e dos entidadnan.
Secretaria General di COA, Sra. Nicole Hoevertsz a resumi en corto riba e auditoria cu COA a pasa aden aña pasa riba recomendacion di Olympic Solidarity. E mas importante cu por a concluí di e auditoria aki cu no tabata tin ningun iregularidad constata y tur cos tabata positivo y segun regla. Algun recomendacion cu a sali for di e auditoria a wordo aproba tambe pa asamblea y awor lo bira parti di e forma di traha den COA.
Den e di dos parti di e Asamblea General a duna un presentacion pa loke ta e plan di maneho den 2024.

Mester bisa cu basa riba proyectonan, actividadnan, y maneho cu directiva ta desea di ehecuta specificamente den 2024, a presenta tambe e presupuesto pa 2024. Mirando cu ta un aña Olimpico (Paris 2024) lo bay tin varios actividad relaciona cu e preparacion pa e Weganan Olimpico, preparacion di atleta, recorido di antorcha, djis pa menciona algun.

Tambe a haci algun cambio den constelacion di Directiva. A eligi Maarten Willems como segundo Secretario General. Randall van Trigt a keda eligi como e Comisario nobo di Comite Olimpico Arubano. E cambionan aki a bira necesario mirando cu Zulema Dabian-Erasmus a retira for di e directiva debi cu e lo emigra dentro di poco pa Merca unda e lo eherce su funcion nobo como Minister Plenipotenciario na Washington, DC.

COA kier a gradici Sra. Zulema Dabian-Erasmus pa su gran aporte y dedicacion durante e añanan cu su persona a fungi den e directiva di COA.

E famia di COA kier a gradici tur e Federacion nan presente y tambe kier a desea nan como tambe e pueblo di Aruba un feliz dianan di fiesta den compania di nan famia y pa aña 2024 ta uno cu mas logro deportivo pa Aruba.

Giants Aquatics Aruba den top 20 di 33rd Annual Speedo Winter Championships na Merca

Un team nobo, cu vision, determinacion y gran logro

Durante nan participacion weekend pasa na Plantation, un total di 7 landado di Giants Aquatics a yega final 27 biaha den e top 10! Ta trata di e landadonan Neymar Rasmijn, Naveen Lamers, Xylan Anthony, Avi Tromp, Inald Fernandes Perna, Patrick Groters y Jordy Groters.

Giants a conta tambe cu 3 relay di e hobennan Wolf Massez, Ian-Zion Bakmeyer, Gideon Flanegien y Xylan Anthony y 1 relay di e landadonan Hau Yan Chan, Luis Mario Arends, Inald Fernandes Perna y Tristan Niebles Diaz. E landadonan di e relaynan no a perde pa gana y bao grito di apoyo di e team, tur 4 relay a score punto pa e team den finals.

E landadonan individual cu a yega den top 3 di finals ta:
Avi Tromp a trece 1 medaya brons;
Inald Fernandes Perna a trece 2 medaya brons;
Jordy Groters a bin cu 1 medaya di oro y un silver;
Patrick Groters a bin cu 1 silver y 4 brons, cu a posicion'e na e di 3 lugar den high point Award den e categoria 17 & over.
Bao guia di head coach Jordy Groters y coach Darwyn Marchena, Giants Aquatics a keda na di 18 luga entre mas cu 64 team cu a participa, compara cu aña pasa, cu Giants Aquatics a posiciona su mes na di 32 lugar. Pues, esaki ta un gran adelanto pa e team, cu lo cumpli su di 4 aña di existencia pronto.

Directiva di Giants Aquatics ta gradici tur e mayornan cu a yuda asisti cu gran entusiasmo den un bon teamwork durante e competencia y asina haci e participacion di e landadonan aki uno mas efectivo. Tambe directiva ta extende un gradicimento na tur sponsor cu a yuda cada landado individual pa cu nan participacion.
Tabata un weekend increibel

di goso y caredanan lihe pa historia di Giants. Ta momento pa celebra e gran logronan aki prome cu cuminsa traha pa e siguiente caredanan den 2024.
Stand Tall, Giants!

Comision di atleta di Comite Olimpico Arubano ta prepara Evento di fin di aña 2023

Durante un reunion na oficina di COA, atletanan activo cu ta forma parti di e comision hunto cu Presidente di Comision, atleta Olimipico Monica Pimentel, ta finalisa tur e preparacionnan pa un evento grandi.

E evento ta bay lo tuma lugar dia 27 di December, unda lo mira back na un aña exitoso 2023 ademas di premia esnan cu a logra resultado den medaya durante e diferente weganan den aña 2023.

Tur cos ta mustra di ta cla, y e evento sigur lo ta uno fantastico unda lo celebra un aña sumamente exitoso.

E no a papia cu Mouratoglou den lunas

Halep ta pensa cu un perdida den apelacion pa doping lo caba cu su carera

(AP) — Dobel campeon di Grand Slam, Simona Halep no ta trahando mas cu su coach Patrick Mouratoglou su academia mientras e ta warda e veredicto di su apelacion pa un suspension di cuatro aña pa doping, y e ta kere cu su carera di tennis ta bay caba si e Corte di Arbitrahe pa Sport duna veredicto den su contra.

"Cuatro aña ta bay ta hopi pa mi edad," segun Halep, un Rumano di 32 aña di edad kende a yega di ta No. 1 den WTA Rankings, a bisa den un entrevista cu euronews publica online ayera. "Ta catastrofico si e ta bay ta cuatro aña," el a bisa. "Y mi no sa con mi ta bay deal cune. Probablemente ta bay ta e fin di mi carera, si."

Un audiencia di tres dia cu Corte di Arbitrahe pa Sport ta programa pa dia 7-9 di februari den su apelacion contra e Agencia Internacional di Integridad den Tennis, cu a duna veredicto cu Halep "a comete violacionnan di regla internacional anti-doping."

Halep a test positivo pa e droga Roxadustat na e US Open 2022, y tambe a keda cita pa iregularidadnan den su paspoort biologico. Roxadustat ta stimula e curpa pa produci mas di e hormoon natural erythropoietin, EPO, cual pa largo ta un producto di doping faborito di ciclista y coredornan di distancia.

Halep a bisa den e entrevista ayera cu e no a papia cu Mouratoglou desde "algun luna atras."

Den un video cu Mouratoglou a post riba Instagram na november, el a asumi e culpa pa duna un substancia contamina na Halep. "Nos a trec'e colageno for di un compania. E colageno aki a resulta di ta contamina," Mouratoglou a bisa. "No tabatin manera pa sa. Pero mi ta sinti responsable pa loke a sucede pasobra ta mi team – pues ami, basicamente – cu a trece e colageno aki p'e."

Halep a gana e French Open na 2018 door di derota Sloane Stephens den e final, y Wimbledon na 2019 door di derota Serena Williams den e partido pa e titulo.

El a papia cu euronews na Paris, y a bisa cu e ta spera cu e por gana su apelacion y keda eligible pa competi den Olimpiada di berano proximo aña na e ciudad aki. "Mi sa cu mi no a haci nada fout y mi sa cu mi ta limpi," Halep a bisa.

Polis ta detene 147 persona relaciona cu partido Ajax-AEK Athene

Diahuebs ultimo polis a detene un total di 147 fanatico di futbol relaciona cu e partido den fase di grupo di Europa League entre Ajax y AEK Athene. Entre nan, 140 sostenedor di Ajax a keda deteni pa violencia publico.

Polis di Amsterdam a informa riba nan cuenta di X cu ya caba diahuebs anochi y e sostenedornan di Ajax tabata "den busca di confrontacion den centro di ciudad."

"E situacion no a resulta den un confrontacion cu sostenedornan di AEK Athene, pero na caminda pa e metro, pa alrededor di 6:15pm na altura di blauwburg a tuma lugar un prome confrontacion cu polis. Aki e agentenan mester a usa nan baton pa por reinstala orden."

Polis a informa ademas cu anteriormente e mesun dia, agentenan di polis a detene un homber den marco di ley di identificacion, y aki a haya un cantidad di droga. Den un terras den centro di Amsterdam a detene un sostenedor Griego. E homber tabatin un trommel cune y riba dje tabatin un sticker cu e texto ACAB. E texto ACAB ta un abreviacion di e slogan Ingles, "All Cop(per)s Are Bastards" (traduci na "tur polis ta bastardo".)

Polis no ta acepta ningun forma di violencia fisico of verbal contra nan personal. E homber a haya su trommel back despues di a paga su boet, sin e sticker. Den region di ArenA a detene un otro homber pasobra e tabata bisti un bivakmuts, y na Central Station e agentenan a detene un persona pa disturbio di orden publico.

Den seccion di e bishitantenan, pa alrededor di 9:30pm a tuma lugar un disturbio chikito despues di intervencion di e stewardnan pa motibo di uso di un pen di laser na man di e sostenedornan Griego. Nan agresion a keda dirigi e ora riba stewardnan na e Johan Cruijff ArenA. A agredi tres steward kendenan a resulta herida. Nan lo a entrega un keho.

Como resultado di accion decisivo, e agentenan a logra aresta un sospechoso pa e agresion inmediatamente despues di e partido.

Ademas, a aresta dos sostenedor Griego pa buracheria den publico. Polis ta investigando e caso y no ta descarta mas aresto.

E situacion a keda manehable y den orden den centro di ciudad riba diahuebs atardi. E presencia fuerte di polis tabatin un rol grandi den esaki. "Claro semper nos ta alerta den expectativa di e tipo di partidonan aki, y nos ta monitor e panorama di informacion continuamente. Esaki ta nifica cu nos ta prepara den termino di despliegue di polis pa tene cualkier riesgo manehable," segun Fatima Tougha, kende ta responsable pa mantene orden rond di e partido den nomber di polis.

Polis a indica cu nan kier pa hende por disfruta di e deporte di un manera agradable y sigur, y pa e motibo aki ta tuma e violencia hopi na serio. "E sorto di disturbio aki ta daña e atmosfera di e competencia di futbol y ta laga e sostenedornan sinti insigur. Esey ta preocupante y inaceptable," Tougha a bisa.

Mercado di Pasco na Playa Pabao

Directiva di Centro di Bario Playa Pabao ta anuncia su ultimo actividad pa e aña aki. Ta trata aki di un Mercado di Pasco combina un bunita show di Pasco.

Na e Mercado lo participa mas di 15 bendedo e.o. Danie, The Crocheting Cat, Sassy Aruba, Mafela, The Sticher Lady, Nonnas Pica, Little Things y Eco Living Aruba. Pues esaki ta un bon oportunidad pa cumpra bo regalo di Pasco pa un ser keri, famia of colega. Tambe lo tin show di grupo di gaita, grupo di baile di Centro di Bario Playa Pabao y solistanan local.

E actividad aki lo tuma luga na Centro di Bario Playa Pabao, diasabra 16 di December cuminsa 6'or pm y termina pa 10'or pm. Lo tin un bar y cushina bon surti cu e special di dia "X-mas platter" cu e tradicional ham di Pasco. Pues pa bo drenta den ambiente di Pasco y fin di aña nos ta warda bo na nos Centro.

Resultado Sorteo *15 december 2023*	Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
2034	5884	4271	3616
3255	9735	SUPER5	0453
7143	4092	-	6844

MERDIA

CAT4CHI
Sorteo # 4125
0769
5754
1079
MULTI-X
X2
BIG 4
Sorteo # 4125
8944
1OFF
Sorteo # 2181
4662
ZODIAC
Sorteo # 4125
9206
Cancer

ANOCHI

CAT4CHI
Sorteo # 8123
5229
7629
9075
MULTI-X
FP
BIG 4
Sorteo # 7167
5591
1OFF
Sorteo # 1872
8607
ZODIAC
Sorteo # 5926
5427
Cancer
LUCKY 3
Sorteo # 856
748
MULTI-X
X2

LOTTO 5	
Sorteo #	Joker Letter
0 x Jackpot	Proximo Jackpot
0 x Match 4+	190.000,-
0 x Match 4	
0 x Afl. 12,00	

LOTTO DI DIA	03-04-06-16-17
Sorteo # 6331	Proximo Jackpot
0 x Jackpot	51.000,-
3 x Match 4	
152 x Afl 8,00	

MINI MEGA	01-07-12-21
Sorteo # 1620	Mega Ball 09
0 x Jackpot	Proximo Jackpot
1 x match 4	300.000,-
2 x Afl. 500,00	
53 x Afl 50.00	
74 x Afl.15,00	

MINI MEGA MEGA PLUS **Afl. 400.000,-**

Cachi Cachi
Sorteo # 144
161934

Directie Natuur en Milieu (DNM) lo ta cera pa mantencion di edificio y durante dianan di fiesta

Den cuadro di e dianan di observacion y celebracion di Pasco di nacemento y fin di aña 2023, DNM su oficina lo ta cera pa publico desde diabierna 22 di december 2023.

DNM lo ta habri bek diaranson 3 di januari 2024. DNM ta situa den e edificio monumental di Uncle Louis Store na B. v/d Veen Zeppenfeldt straat#7, San Nicolas y den cuadro di mantencion anual parti paden di e edificio, e oficina, lo ta cera riba fecha 22 December 2023. Pa cualkier eventualidad por manda nos un mensahe via nos plataforma di Facebook messenger dnmaruba of por manda un email via info@dnm-aruba.org. Pa cualkier melding cu emergencia cu tin di haber cu naturalesa y medio ambiente por haci esaki via KPA Polis.

Alabes DNM ta desea un y tur feliz dianan di fiesta. Nos ta na porta di fin di aña 2023. Cu placer nos ta wak bek e aña aki y ta wak cu nos a haci un stap mas den un direccion na unda Naturalesa ta mas inclui. Como team nos a crece, como directie nos ta mas presente, como hende nos ta mas servicial. Nos ta sirbi nos dushi pais y crece como persona. Danki pa sostene nos trabou.
Feliz dianan di Pasco y Prospero Aña Nobo. Ta sincero deseo di team Directie Natuur en Milieu Aruba.

UNOCA ta informa comunidad di Aruba cu nos lo ta cera pa e temporada aki

Entrante 18 di december 2023 oficina di UNOCA (Union di Organisacionnan Cultural Arubano) na Stadionweg na playa y Scol di Arte na San Nicolas ta cera pa publico y lo ta habri bek 8 di januari 2024.

UNOCA ta desea tur hende feliz dianan di fiesta y un prospero aña 2024.

King Classic Sudoku

	5					4	1	
								6
			6	1	8			3
		5				6		
	2					7		
	8				5		2	
		7	8		1			
	4	8		6		3		
3		2						5

Difficulty: ★★★★ 12/16

Clasificado

ECONOMICO aviso@bondia.com

Personal GRATIS max. 20 palabra
PASA LAGA BO AVISO NA OFICINA DI BON DIA ARUBA WESTSTRAAT#22 FOR DI 9:00AM-4:00PM
Email nos na classified@cspnv.com

TA BUSCA
Bonman Horeca NV (Casa Vieja) ta busca Cookhelper
Por yama na
Tel.588 1627
217277

SERVICIO PUBLICO
Ta traha y renoba Cas drecha dak, ta basha vloer, pleister, verf cas, traha cura, pega mosaico
Tel.563 4168

SERVICIO PUBLICO
Buscando auto pa huur y na bon prijs? yama nos
Tel. 593 9953/ 593 8453

SERVICIO PUBLICO
Mi ta chapi, lanta sushi, corta mata, transporta frigidaire, was-machine biew, drecha cas, etc.
Tel. 564 1979

TA HASI
Trabou di **Pleister 14fl mts², Pintura, Patios y Bloki**
Tel : 6302305

SERVICIO PUBLICO
Nos ta chapi, corta y planta mata, brinda tur servicio cu bo cura mester. Tira sushi afo,
Tel. 738 1908

SERVICIO PUBLICO
Pa trabou di data-entry of update di bo administracion pls contact:
Tel.568 2339

TA BENDE
Caha di Orgel aña 1997, 6 cylinder cu su loudspekers Fls.14.000 por yama
Tel. 593 9614
Mr. Loy Ras 749 2533

SERVICIO PUBLICO
Nos ta haci trabou di plomeria, electricidad, hardineria incluye hiba sushi Handy man.
Tel.742 6250

SERVICIO PUBLICO
Mi ta ofrece pa cuido di mucha di dialuna pa diabierna y weekend. Pa informacion
Tel. 558 7310

SERVICIO
Reforsamo papiamento-españo, of españo pa papiamento pa hende mayor y mucha
Tel. 563 4641

SERVIO PUBLICO
Ta ofrece pa verf y chapi cura bon prijs. Nos ta hiba e sushi. Yama pa mas informacion na
563 4828 / 5679610

TA OFRECE
Servicio pa hacer limpieza y cuido de niños
Pa mas informacion
Tel. 569 3253

SERVICIO PUBLICO
Mi ta ofrece servicio di electricista en general corto circuito y mantencion
Tel.566 5026

SERVICIO PUBLICO
Mi ta ofrece servicio pa haci reparacion di porta, ventana y hopi mas. Pa mas informacion
Tel. 563 6762

Sushi den cura?
Ta piki sushi cu pick-up grandi pa Afl 75,= pa buelta.
Yama nos na
561 4297 of 561 5179

SERVICIO PUBLICO
Limpiesa pa cas y auto
Presure wash cura di cas
Laba muebles, laba tapijt laba vloer
Tel. 593 9464

Pronostico di tempo

Tempo:
Awe tardi y awe nochi: parcialmente nubla y generalmente seco
Den marduga y mañan: parcialmente nubla cu un awasero breve

Temperatura maximo 31 grado Celsius
Temperatura minimo 27 grado Celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 32 pa 38 grado Celsius
UV index: 8

Bahada di solo : 6:17 pm
Subida di solo : 6:53 am.

Biento:
Modera direccion generalmente oost;
Forsa 3 te 4 (12 te 30 km/ora, 7 te 16 nudo).
Den dia basta fuerte te posiblemente fuerte den rafaga;
Forsa 5 te 6 (31 te 50 km/ora, 17 te 27 nudo).

Situacion general di tempo pa proximo 24 ora:
Durante proximo 24 ora lo bay tin algun momento cu hopi nubia riba region local. Sinembargo, solamente den oranan di marduga y mainta trempan di diasabra por spera un awasero pasahero te breve. Sobra di dia tempo generalmente seco lo domina.

Condicionnan maritimo/estado di lama:
Na partinan protegi di costa: keto, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: trankil te modera, entre 2 pa 3 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: generalmente modera cu olanan entre 5 pa 6 pia.

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord (close to the hotels)
Tel: 736-2952 or 593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Paradera	Seroe Preto
Tel. 588 6638	Tel. 584 4833

EMERGENCIA	911

POLIS

Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA

Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD

Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA

Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

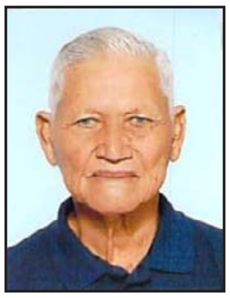
A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Life is like a candle in the wind.
Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde, E ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haya forsa.
Salmo: 23

Cu hopi dolor na nos curason pero agradecido pa tur loke E la haci y significa pa nos, nos ta participa fayecimento di nos tata stima:

ALBERTO PENJA

*6 feb 1931 - †14 dec 2023
Miho conoci como PapaBeto, PaBetto, Bebe
Condecora lid in de Orde van Oranje Nassau
Ex-trahado di LAGO
Fundador di SV. Volvox

Na nomber di:
Su casa: †Maria Margarita "Margo" Penja-Vrolijk

Su yiunan:
Marlin Krozendijk-Penja y †Ruben Krozendijk
Robertino "Jojo" Penja y Esther Penja-Luydens
Magaly Penja y Robert Haynes
† Ivan Penja y Jacky Penja-Croes
Irvin "Nani" Penja y Evelyn Penja-Bremo

Su nieto- y nietanan:
Yeniree Penja y Norman Orman, Reuben Krozendijk, Nabila Penja y Yshandee Jack, Jarnely Martinus y Xander Bogaerts, Jeremy Penja, Roseline Penja, Tanhee Krozendijk, Jirvin Penja y Li-Ann Croes, Ragnield Penja y Daniel Alvarez, Nizianne Penja y Josue Molina

Su bisanieto- y bisanietanan: Nyshandee, Yshanee y Dyshandee Jack
Nayree, Naylie y Nayira Orman
Jozianne Molina

Su rumannan:
†Teolinda "Chola" Kock-Penja y famia
†Juan Penja y famia
†Maria "Tanti" Rojer-Penja y famia
† Fransisco Penja y Cresencia Vallejof

Su ruman di criansa: Jolanda Koolman

Swa y cuña:
Hypolita "Polita" Loefstop-Vrolijk y Ronnie Loefstop
Felipe "Tego" Vrolijk y Clara-Ines Vrolijk=Giraldo

Su ayudantenan:
Amparo "Dulce" Barroso y rumannan Annie y Aurie
Oliva Sanchez
Gabriela

Su bon bisiñanan: Milo, Leo y Filomena Werleman
Henny y Chia Leo

Su bon amigo: Nelson Orlando Oduber

Tur su sobrino- y sobrinanan, primo- y primanan, ihanan, comer y compernan.
miembronan di su team SV Volvox, militancia di su partido MEP, bisiñanan, amigo- y amiganan, conocirnan.

Demas famia: Penja, Vrolijk, Albertsz, Krozendijk, Luydens, Croes, Bremo, Martinus, Haynes, Orman, Jack, Bogaerts, Alvarez, Molina, Kock, Rojer, Dabian, Loefstop, Giraldo, Gomez.

Ta invita pa e acto di entiero cu lo tuma lugar diamars , 19 December 2023 Pa 9'or nos defunto stima lo ta reposa den misa Inmaculada Concepcion na Santa Cruz y despues pa Santana Catolico na Santa Cruz.

Despues di entiero no ta ricibi bishita na cas.

Nos disculpa si den nos tristesa nos por a lubida un of otro persona.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Arizona Severin

*22-05-1975 - †08-12-2023

Na nomber di su:
Yiunan:
Alina Severin

Tata: Andre Severin
Mama: Creane Brice

Rumannan:
Billy, Alice, Benita Severin
Sobrino(a)nan:
Andre, Lutér, Jallal, Billal

Sobre sobrinonan:
Tasha, Bianca, Bushrah

Omonan:
Lesoir, Blanc, Jean Mari

Tantanan:
Mercia, Lourde, Sylvia

Swa y cuñanan:
Basel y Sylvester

Primo y primanan, amigo y amiganan: Guito, Minouche, Lifeta, Elsy, Jean Ricot, Dedette, Liline, Lovely, Ecira, Jean Etiene, Joane

Demas famia:
Brice, Merveille, Pallant, Vernuis

Despensa nos si den nos tristeza nos por a lubida un of otro persona

Ta invita pa e acto di entiero cu lo tuma lugar diasabra 16 di december 2023 na Aurora Funeral Home di 9 am pa 11am, despues lo sali pa Santana catolico na Noord.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

El Tiempo
Es demasiado para el que espera,
extenso para el que sufre,
corto para el que ríe y
muy rápido para el que ama.
– Anónimo

Cu hopi tristeza pero conforme cu boluntad di Dios, nos ta anuncia cu a bai laga nos den braza di Señor:

Mauricio van der Ree

*18 di januari, 1939 – †14 di december, 2023

Yiunan:
Maurella van der Ree
Mylene van der Meulen – van der Ree
Yerno:
Eric van der Meulen
Nieto:
Marcelo van der Ree Hernandez
Rumannan y famia:
† Jose Rafael van der Ree y famia
† Ada Tarcila Arends – van der Ree y famia
Mario van der Ree y famia

Primo, amigo y conocirnan:

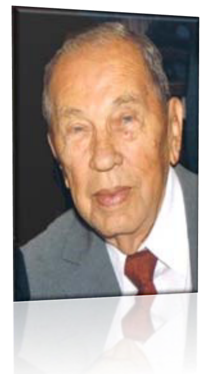
Ta invita pa e despedida di Mauricio cu lo tuma lugar diamars, dia 19 di december, na Aurora di 6:00pm di atardi pa 8:00pm di anochi. Acto de cremashon lo tuma lugar den seno familiar. Despues di cremashon no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

En vez di flor por hasi donación pa Fundación CasMarie; lo tin un box disponible na entrada di e sala na Aurora.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

Na Bo, Señor, mi ta Eleva mi alma.
A bai sosega den brasa di señor:

Frans Antonio Croes

10 Mei 1918 – 11 Dec 2023
Vdo di Sra. Aura Croes

Na nomber di:
Su yiunan:
Maybelline y Lito Arends
Sandra Croes
Dennis y Mildred Croes
Bianca y Frank Hodgson
Ricky y Marlon Croes

Su Nietonan:
Igor y Zuleyka Arends y yiunan
Giaira Arends y yiunan
Charisma Woiski
Mallory Woiski y Frank v.d. Assem & yiu
Jimmy y Sabien Woiski & yiunan
Elton Arends y yiunan & Xianthe Jansen
Shandeeh Arends y yiunan
GD Arends y Michella Jansen & yiu
Mildenny Croes y yiunan & Shannon Silberie
Gian y Vanessa Hodgson & yiunan
Tanisha y Ken Mata
Ibian Hodgson y Danna Garcia
Cedric y Sulienne Croes & yiunan
Mendric Croes y Franchelle Wernet

Su ayudantenan na cas:
Mercedes, Louna, Leticia, Juana y Mely

Ta extende un cordial invitacion na tur subrinonan y demas famia- y amigonan, pa asisti na e entiero, cu lo tuma lugar ariba diamars 19 di december na Aurora Funeral Home di 1 pa 4 or pm; response ta cuminsa 3:30 or pm. Despues pa Santana Catolico na Playa.

Nos ta lamenta cu despues di despedida nos no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Gloria Martinez Duran

"Mama Gloria"
*06-01-1970 - †11-12-2023

Na nomber di su:

Esposo: Rogelio Lopez Murillo

Mama: Esther Carolina Duran Arboleda

Tata : †Juan bautista Martinez Giraldo

Yiu: Monica Lopez e/v Dirksz

Yerno: Edward Dirksz

Nietonan: Aaron Dirksz, Dyron Dirksz

Rumannan:
Maria Emperatriz Martinez Duran.
Jhoun Jairo Martinez Duran.
Francisco Javier Martinez Duran.
Maria Del Carmen Martinez Duran.
Juan Antonio Martinez Duran.
Jaiber De Jesus Martinez Duran.

Sobrino/a nan:
Melissa Helder
Johana Carolina Herrera
Blanca del Carmen Portillo
Mathew Victor Portillo
Youmart martinez Duran
Daniela Martínez Quintero

Con suegro: Johannes Dirksz

Con suegra:
Eulalia Dirksz-werleman

Henter Famia di Wendys

Famianan na Colombia, Aruba, Hulanda,Merca

Amigonan y demás famia

Ta invita pa acto di entiero cu lo tuma lugar Diasabra 16 di december 2023 di 9or pa 11or di mainta na Misa Inmaculada Concepcion na Santa Cruz y despues lo Sali bai pa santana central na Sabana Basora.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada. Den cunucu di yerba berdee ta pone mi sosega. E ta hiba mi na awa trankil, pa mi bolbe haña forza"
-Salmo:23

Cu dolor na nos curason pero agradecido pa tur locual el a nifica pa nos, famia Guda-Croes tin e tristo deber di anuncia fayecimento di

MAYRIN CROES GUDA

Aruba, Juli 6, 1961
Rotterdam, December 8 , 2023

Na nomber di su
Esposo: Ralph Guda

Yiunan
Ayoni & Wesley
Kaylen & Keigo

Rumannan
Robertico & Suzette Croes-Beaujon
Rogelio & Rofina Croes-Flemming
Rudy & Odalys Croes-Dominguez
Vicentico Croes
Humphrey & Marisol Croes-Marchena

Swa y cuñanan
Margo Guda & Alvin Nicatia, Robby & Simona Guda-Ramirez, Helen Guda, Joyce & Mathias Bartels-Daal Guda

Subrino, subrina, nan yiunan y famia
Deaxo, Kyle, Roggeli, Giannio, Urvin & Mary-Ann, Rudy Alin & Daisy, Ghislaine,
Giorgio & Amanda, Melanie, Gabriella & Koen, Kalina, Isabella, Charlie, Carmen, Nicole, Conrad, Sudi, Stefan, Christiaan

Manera subrino/a
Ashley, Devon, Keanan, Maraisa, Haischel, Edann, Jayen, Daniela, Jake, Michel, Marilyn, Thaliza, Thiani, Esmarina

Omo y tantanan
Tai Fung Lee, Tai Hein Bernardo & Anna Lee-Werleman, Yvonne & Haime Dabian-Lee, Tai Kong Hypert & Salome Lee-Webb, Sra. Viuda Olga-Lee Hernandez, Tai Foo Ramon & Maria Lee-Croes, Sra. Vuida Rubia Werleman-de Palm

Primo, prima, nan yiunan y famia
Lilian & Nelson Kelly, Orelio & Judith Lee, Zoraida & Martin Godoy, Yadiro Lee, Rosanna & Guiseppe Yarzagaray, Andy & Margriet Lee, Roderick & Yvonne Lee, Thayanne Lee, Sue-Ann & Carlos Ras, Fitzgerald & Yahaira Croes, Haimito y Jane Dabian, Sharuska & Emile den Dunnen, Shulaika Lee, John & Stella Flemming, Ricky & Gina Croes, Gershwin Lee, Tai Foo B. Lee, Atan Jr. & Marushka Lee, Emilio & Alva Geerman, Etleen Lee, Shailiny & Victor Tromp, Tai Foo C. Lee, Lucrecia Croes, Francisca Croes, Cornelia & Rosendo v/d Linde, Ignacio Croes, Elizabeth Bikker, Rolando y Elizabeth Croes, Yolanda Croes, Julieta Croes, Leoncita Croes, Editha Croes, Roberto Croes, Gabriel y Greta Tromp, Estanislau Ramon y Marianita Bislik, Seferino Rosario & Florentina Bislik, Bernadina & John Gilhuys, Amablo & dr. June Geerman, Shirley Geerman, Jacqueline Geerman, Elaine Geerman & Roy Quandus, Kenneth & Glenda Geerman, Judella & Giovanni Dijkhoff, Patricia de Palm

Bon amigonan
Analida Gomez Nuñez, Jane y Haimito Dabian-Laclé, Sharon & Rudolf Arends-Bareño, Tita Iglesias, Francy Helmeyer, Jane & David Smith, Marianne & Gerry Moes, Emile & Suzanne de Cuba, Mike & Tania Franco, Karin & Freddy ten Holt, Juni Gabriela, Louis Bezems, Ronella Croes, Leticia van Seumeren

Coleganan
Cas Bon Group & Subsidiarios, Malmok Property Development & Gold Coast Aruba, Aruba Coastline Development & O Condominium, Platinum Properties

Demas famia
Croes, Guda, Lee, Geerman, Lopez, Bislik, Beaujon, Flemming, Dominguez, Marchena, Werleman, Dabian, Webb, Hernandez

Team y voluntarionan di Caribbean Stemcell Donors
Nos disculpa si den nos momento di tristesa nos por a lubida algun ser keri

Acto di despedida
Diasabra, 16 December, 2023
Misa Pro-Cathedral San Francisco di Asis
Condolencia: 11:00am - 2:00pm
Despedida: 2:00pm – 2:30pm
Respons: 2:30pm – 3:00pm

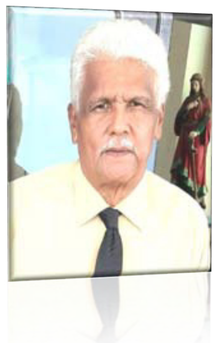
Acto di cremacion lo sigui den seno familiar.

Nos ta gradici y aprecia e convivencia, sosten y e apoyo ricibi, pero nos ta lamenta cu nos no lo ricibi bishita di condolencia na cas.

Na lugar di flor, ta gradici di antemeno pa hasi un donacion pa Koningin Wilhemina Kankerfonds. Lo tin un box disponibel den misa.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

A yega ora pa mi bay na mi cas eterno.
Mi bida tabata carga cu amor.
Y mi amor lo permanece eternamente.

Cu inmenso dolor na nos curason
nos ta anuncia fayecimento di:
nos Casa,Tata, Welo, Bisawelo y ruman stima

Herman Jozef Everon

Cariñosamente yama Bubu of Bubuchi
*07 April 1954 - † 10 December 2023

Na nomber di su:
Mayornan: †Belogracio y †Deonicia Everon-Gomes

Casa stima: Yolanda Everon-Vasquez

Yiunan stima:
Xiomara Everon y Eduard Dirksz
Herlando "Lando" Everon
Josette Everon y Rhajin Donata

Nieto(a)nan stima: Edymara Dirksz y Kevin Dewindt
Edyshmira Dirksz y Kevin Acosta Herrera
Jayduard y Jayliane Donata

Bisanieta stima: Thiana Dewindt Dirksz

Rumannan:
†Greta Everon
Maria "Chia" Croes-Everon y famia
†Irma "Rina" Everon y famia
Silvio "Chibo" y Isabel Everon-Manzueta y famia
Marcia "Ely" † Rosendo Angela-Everon y famia
Eveline "Eva" y Raphael Vasquez-Everon y famia
Mario "Ronnie" y Miriam Everon-Werleman y famia

Manera ruman: Mario Vrolijk y famia

Swa y cuñanan: Rosa y Hubert Leest-Vasquez y famia
Raphael y Eveline "Eva" Vasquez-Everon y famia
Alejandro y Diana Vasquez-Dania y famia
†Johana y Jeffrey Salmon-Vasquez y famia
Tito y Shirley Vasquez-Florez y famia
Glenda y Mario Bislip-Vasquez y famia
Ludwina Vasquez y famia
Joselito y Gwendeline Vasquez-Tromp y famia
Omayra Vasquez y Erwin Loopstok y famia

Subrino (a) nan y sobre subrino (a) nan (na Aruba, Curaçao y Hulanda)

Primanan serca: Gina y Jenny Diaz

Omo y Tantanan serca: Ronnie y Clarita van der Biest
Shirley van der Biest
Elly van der Biest
Ihanan, Tanta y Omonan, Primo (a) nan y acto primo (a) nan, Comer y Compernan
Amigo y amiga di cas: Belinda y Piet Hassel y demas amistades nan

Ex - coleganan di Dienst Domeinbeer (DIP), Amistadesnan di SV Estrella cu ela forma parti y equiponan di volley.

Famianan: Everon, Gomes, Vasquez, Dirksz, Donata, Dewindt, Croes, Manzueta, Angela, Werleman, Vrolijk, Baarh, Diaz, Rodriguez, van der Biest, Morel, Kock

Oportunidad pa condolencia: Aurora Funeral Home, dialuna 18 december 2023 di 7:00pm pa 9:00pm

Invitacion pa acto di entiero cu lo tuma lugar; diamars 19 december 2023 na Aurora Funeral Home di 9:00am pa 11:00am y despues lo sali pa Santana Catholico De Vries na Santa Cruz.

Na lugar di flor of krans un donacion pa "Lever Stichting Aruba" lo ta altamente aprecia.

Lo tin un box disponibel pe bunita gesto aki.
Nos disculpa si nos por a lubida algun hende den nos tristeza.

Nos ta lamenta cu despues di entiero nos no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Danki pa compaña nos y cu nos ser keri drumi dushi den brasa di Señor.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega. E ta hibami na awa trankil, Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Cu imenso tristeza nos ta anuncia fayecimento di nos ser keri:

Francisco Rudolfo van der Linden

Carinosamente yama "Doy"
12 di October 1934 – 14 di December 2023

Su defunto casa:
†Margo van der Linden – de Kort

E Yuinan:
Burtly van der Linden
Rudolf "Rudy" y Mariela van der Linden
Christine "Emely" van der Linden

E Nietonan:
Josephine van der Linden y Roel Francois
Kimberly van der Linden
Christopher van der Linden
Emyl van der Linden
Morris Croes
Mendel Croes
Saphira van der Linden

E rumannan:
†Luis "Chito" y Romana "Mani" van der Linden
†Juan "Johnny" y †Ambrosia "Illa" van der Linden
Donald "Nati" van der Linden
Filomena "Mary" y †Juan "Juanito" van der Linden
Elena "roosje" y †Rigoberto "Rigo" Angela
Pedro "Esy" y Marlin van der Linden
Anges "Neke" y †Thomas "Tom" Griffith
Yolanda "Janja"van der Linden
Patricia "Tita" y †Ruben "Benchi" de Lange

E Cuna- y Suanan:
†Seferina "Sefe Y †Mario "May" Ras y Famia
†Gertruida "Ety y †Poliano "Poli" Geerman y Famia
Rosa "Jojo" y †Akilino Koolman y Famia
†Francisca "Chichi" y †Chrismiliano "Shonlan" Schwengle y Famia
†Marcelina "Olga" y †Jacinto "Chinto" Diaz y Famia
Margarita "Rita" y Dony Christiaans y Famia
Michael "Chelito" de Kort y Yolanda de Cuba
Marcia y Johny Koolman y Famia
Mary Jane y Emiliano van der Linde y Famia

Su ihanan, su subrino- y subrinanan:

E bisinanan: Foster, Thijsen, Werleman, Van der Linden, Fradl, Wever, Oduber

Amigo di cas: Ronald y Helga Nijland, Charly y Chyntia, Huntley, Glenda Limonier, Margriet y Lati Wever, Rudy Wever

Danki na : E team di Trinity

Demas famia: El Hage, Rodriguez, Croes, François, Angela, de Lange, Wever, Rios, Krozendijk, Paskel, Griffith, Winterdaal, Bislick, Pietersz, Arendsz, de Kort, van der Linden, Ras, Diaz, Christiaans, Koolman, van der Linde, Schwengle, Geerman, de Cuba, Lopez, Mendez, Werleman, Everon, Muñoz, Koenig, Peters, Limonier, Nijland, Huntley

Acto di entiero lo tuma luga dialuna 18 di december 2023 entrante 2 or di merdia na Misa
Sagrado Curason na Savaneta, cual lo sigui pa Santana Catolico di Savaneta.

Adres pa condolencia ta Savaneta 502; riba diabierna 15 di december y diasabra 16 di december 2023 di 7 or pa 9 or di anochi.

Na luga di flor nos lo aprecia un donacion na Comision Santana Savaneta, pa esaki nos lo tin
un caha disponibel.

Nos disculpa cu si den e momentonan di nos tristesa nos lo por a lubida un famia of conoci.

Dinamarca ta amplia investigacion cu ta coincidi cu aresto di supuesto miembronan di Hamas na Alemania

(AP) – Dinamarca ta mantene dos persona deteni y 4 otro ta suheto di un investigacion di terorismo, segun un fiscal a informa diabierna den e caso cu ta coincidi cu un aresto haci na Hulanda y varios na Alemania, implicando supuesto miembronan di Hamas.

Autoridadnan na Alemania a bisa cu 3 persona aresta tabata sospechoso di prepara pa atakenan riba institucionnan Hudiu na Europa. Autoridadnan Danes a bisa cu un persona a keda deteni na Hulanda, sinembargo no ta cla si tin mas conexion cu e investigacion di Hamas na Alemania. Dinamarca tampoco a cita ningun relacion cu Hamas den su investigacion. E dos persona cu ta deteni na Dinamarca a ricibi ordo pa permanece bao detencion pre-huicio te cu dia 9 di januari. Medionan di comunicacion na e pais a identifica nan como un homber den su 50 aña y un muhe di 19 aña.

Agencia di inteligencia di Dinamarca PET riba diahuebs a anuncia diahuebs e aresto di 3 persona bao sospecha cu nan tabatin plan di ehecuta un "acto di teror." Un di nan, identifica den medionan como un homber di 29 aña, a keda den libertad, segun fiscal Anders Larsson a informa diabierna despues di un audiencia na Copenhgen. Larsson tambe a informa cu 4 otro persona tabata bao "detencion pre-huicio 'in absentia,'" pero no a revela si autoridadnan sa unda nan ta of si un buskeda activo pa nan ta na caminda. Sin elabora, el a bisa cu "te ainda tin un persona den libertad cu mester ta deteni."
Ningun di e sospechosonan por keda identifica pa motibo di un orden di corte y e audiencia a tuma lugar tras portanan cera, cual ta nifica cu no a haci ningun detaye tocante e caso publico ni disponibel.

Despues di keda declara desaparecido como mucha

Hoben Britanico a biba perdi pa 6 aña y ta aparece na Francia

(AP) – E vehiculo su luznan a briya contra un hoben canando su so den awasero na un parti aparta na Francia cu un skateboard bao su man. "Mi a bisa mi mes, 'esey ta straño, ta 3or di mainta y e mucha aki ta canando su so riba caya,'" chauffeur di delivery Fabien Accidini a conta.

For di e punto aki, e storia ta keda bira mas inusual. E hoben a resulta di ta Alex Batty, un hoben di 17 aña di Reino Uni, ken tabata desaparecido desde aña 2017. Autoridadnan Britanico y Frances a confirma riba diabierna cu e hoben cu Accidini a haya e siman aki ta e mucha cu a disparce cu 11 aña, tempo cu su mama y welo a hib'e na un vakantie di 2 siman na Spaña. Na luga di un vakantie di 2 siman, el a resulta di ta un odisea di 6 aña via Maroco, Spaña y Francia, bibando un bida 'off-the-grid'.

E hoben a conta investigadornan Frances cu su persona, su mama y su tata a muda di cas

pa cas, cargando nan propio panel solar, cultivando nan mesun cuminda, bibando cu otro famianan, meditando y comtemplando reencarnacion y otro topiconan similiar. "E tabata un bida nomadico," oficial di polis Lea Chambonniere a expresa. "E unico constante tabata e cosnan cu nan tabatin cu nan, e panelnan solar y nan matanan di berdura." E hoben a dicidi di bandona e bida aki y a separa for di su mama despues cu el a bis'e cu nan kier muda atrobe bay Finland, segun fiscal Antoine Leroy. Su persona y Chambonniere a revela tur e informacion den un conferencia di prensa. "Ora cu su mama a indica cu e tabatin intencion di bay Finland cune, e hoben a compronde cu e bida aki mester stop," e fiscal a sigui splica.

E hoben a conta cu e no por a usa e termino 'secta' pa splica con su mama, welo y Batty a biba. "E termino cu el a usa ta un 'comunidad spiritual'. Nunca a cer'e, pero e tabata obliga si di biba den e condicionnan aki," e fiscal a agrega. Batty a cana pa 4 anochi, descansando durante dia, y tabata come "loke e por a haya den veld of hardinnan" prome cu e chauffeur a haya e hoben. Batty a conta cu e tabatin intencion di yega Toulouse, cu speransa cu e autoridadnan lo yud'e bolbe Reino Uni unda e por reuni cu su wela, ken tabatin su custodia prome cu el a disparce como un mucha. E fiscal a informa cu Batty lo bolbe Reino Uni e fin di siman aki.

"Mi no por cuminsa expresa e alivio y felicidad cu mi ta sinti awo cu Alex a ser haya safe y bon," e wela, Susan Caruana a bisa den un declaracion publica pa polis Britanico. "E tabata un bon sentimento di por tende su stem y mira su cara. Mi ta hopi emociona pa tin e back cu mi."

ARUBA VANDAAG

Zaterdag 16 december 2023 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

Boot gekapseisd nabij Vader Piet, leidend tot overleden en vermiste migranten

Pagina 3

Positieve economische groei vertaalt zich nog niet in verbetering van de koopkracht van burgers

Pagina 5

Vijf jaar gevangenisstraf voor Reangelo Stamper en Robert Laveist wegens mensensmokkel

Pagina 6

ARUBA VANDAAG

Als aanbeveling...*Gooi de grenzen maar open...?*

Onlangs waarschuwden we in een eerder redactioneel artikel voor een te snelle en niet goed onderbouwde opening van onze grens met Venezuela. Het kan op dit moment niet worden ontkend dat er een snelle toename is van mensen uit dat land die proberen ons land binnen te komen. Het meest trieste is dat hoe meer mensen proberen onze kusten te bereiken, hoe meer we geconfronteerd worden met degenen die niet slagen, vanwege een ongeluk met de boten die in deze tochten worden gebruikt.

Dit hoeft niet in de eerste plaats te maken te hebben met ons nationale beleid om mensen uit dat land toegang te bieden of niet, maar zeker wel met het beleid van de Venezolaanse regering. Wat is aan die kant dan het verschil? Dat de strikte controle bij het vertrek van mensen minder strikt is geworden, hoewel die nog steeds bestaat. De corruptie bij het toestaan dat mensen het land uitgaan is nog altijd aanwezig. Wanneer je met een boot vertrekt uit Venezuela moet je niet alleen de kapitein betalen... In ieder geval is er een belang van de regering om meer mensen het land te zien verlaten, juist omdat ze bij ons voor meer problemen en verwarring veroorzaken.

We kunnen ook bij andere onderdelen van de Venezolaanse overheid waarnemen dat er aandacht voor de eilanden is. Er wordt bijvoorbeeld in de media daar met enig genoegen vermeld dat het toerisme van Venezuela naar Curaçao de laatste tijd met meer dan 300% is toegenomen. De opening naar de regering van Venezuela toe, via handelaren die zogenaamd "niet politiek gebonden" zijn, wordt van onze kant gezien als iets dat "strikt commercieel" is, waarbij de bedoeling van de Venezolaanse kant uit het oog worden verloren. En dat komt dan naast de andere belangen die we als land in de gaten moeten houden, en de noodzaak om als Koninkrijk als één blok op te treden; het Koninkrijk heeft immers grenzen met het buurland.

In dit verband is het ook goed om de verklaring van de premier van Curaçao mee te nemen, die een ander standpunt inneemt in het conflict tussen Guyana en Venezuela dan de officiële vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden. Deze premier wil hierin een "neutraler" standpunt innemen dan de Nederlandse regering, die verantwoordelijk is voor de internationale betrekkingen en die de diplomatieke betrekkingen onderhoudt met de landen in conflict. Denken wij dat dit soort uitlatingen alleen gebaseerd is op de persoonlijke mening van een misschien "verkeerd geïnformeerde" premier, of dat hij alleen de economische belangen van zijn eiland verdedigt? Denken we dat de hele recente commerciële toenadering is opgekomen in ondernemerskringen die geen politieke connecties hebben en die vrij konden reizen om "hun eigen ding te doen", zonder enige wetenschap van het dictatoriale regime dat bij wijze van spreken elke ochtend de zon toestemming geeft om op te komen? Voor degenen onder ons die regelmatig de gebeurtenissen in onze regio volgen, is het logisch dat het regime ernaar streeft een indruk van "normaliteit" van het land te creëren, zowel voor binnenlandse consumptie als voor de internationale buitenwacht, niet in de laatste plaats met de presidentsverkiezingen in zicht komend jaar.

Een element in deze strategie van de Venezolaanse regering is de toenadering tot de Verenigde Staten, door een zeker gemeenschappelijk belang in aardolie. Het enige grote Amerikaanse oliebedrijf dat in Venezuela actief is, Chevron, kon onder strikte voorwaarden de export van ruwe olie naar de Verenigde Staten hervatten. Nu, enkele maanden verder, waarbij Venezuela ook profiteert van verhoogde belastinginkomsten en royalties, is het al duidelijk dat de dictatuur geen zin heeft om politieke gevangenen vrij te laten, gevangen Amerikaanse burgers vrij te laten en vrije presidentsverkiezingen te houden. Al snel kan de Amerikaanse regering Chevron ' s vergunning intrekken en de situatie zou dan weer erg gespannen worden, waarschijnlijk ook met gevolgen voor de oppositie in het buurland. De dictatuur van Maduro zal alles in het werk stellen om de deelname van de oppositie aan werkelijk vrije verkiezingen te voorkomen. En denken wij dan dat het feit dat president Maduro kan verklaren dat de Nederlandse regering zichzelf tegenspreekt, omdat haar eigen gebieden voor de kust van Venezuela een vriendelijker houding ten opzichte van zijn regime aannemen, dat dit zou helpen bij de standvastige houding waarmee deze dictatuur tegemoet moet worden getreden?

Op dit moment is het van het allergrootste belang dat onze regering in de eerste plaats onze belangen in het oog houdt. En dat wil zeggen: hoe dan ook vermijden dat we te maken krijgen met een drastische toename van vluchtelingen, echte en zogenaamde, die komen bijdragen aan onze problemen, onder andere met huisvesting van wat er al is. En aangezien we het in deze kwestie over het beleid hebben, een vraag aan onze politici: accepteren we een 'de facto' beleid van algemene amnestie voor mensen van Venezolaanse nationaliteit, die in veel gevallen al jaren op ons eiland wonen en werken, via het beleid van de huidige minister die heeft verklaard een einde te willen maken aan hun illegaal verblijf op ons eiland, door middel van een soort amnestie? Dit door het verlenen van werk gerelateerde verblijfsvergunningen, gezien het aanzienlijke tekort aan werknemers dat momenteel bestaat. Dit is geen kwestie van nu gewoon ja of nee zeggen tegen deze "legalisatie". Dit is een kwestie die veel gevolgen heeft op de lange termijn, waaronder de optie, na voldoende lang verblijf, van het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit. Daarom is dit een onderwerp dat de regering van Nederland en het Koninkrijk raakt. We merken dat er praktisch geen vragen opkomen, noch van regeringszijde, noch van de oppositie, waar het deze kwestie betreft. Zodoende komen we echt over als eilandbewoners die niet verder kunnen kijken dan hun eigen horizon.

Boot gekapseisd nabij Vader Piet, leidend tot overleden en vermiste migranten

Door middel van een persbericht dat op maandagochtend is uitgegeven, meldde de Kustwacht dat zij een melding hebben ontvangen van het Arubaanse politiekorps dat ongedocumenteerde personen erin zijn geslaagd om aan land te komen in het gebied van Vader Piet.

De twee personen die een verklaring hebben afgelegd bij een lokale persoon, gaven aan dat ze met een boot waren gekomen, maar dat deze weer terug moest naar zee. Onmiddellijk stuurde de Kustwacht een eenheid over land om het gebied te verkennen. Bij aankomst in het noordelijke deel van Aruba ontdekten de Kustwachtagenten twee levenloze lichamen in de zee.

De twee levenloze vrouwelijke lichamen werden overgedragen aan het Arubaanse politiekorps. Na deze ontdekking stuurde het Arubaanse politiekorps hun helikopter en de Kustwacht stuurde ook hun patrouille-eenheden over land om door te gaan met het zoeken naar eventuele andere personen.

Tijdens de zoektocht op maandag overdag werd nog een levenloos lichaam op zee gezien, maar dit lichaam kon niet uit het water worden gehaald.

Op maandagavond heeft de Kustwachtshelikopter een levenloos mannelijk lichaam uit zee gehaald in het noordelijke deel van Aruba in verband met het eerder genoemde incident.

Gisteren, dinsdagochtend, werd opnieuw een levenloos lichaam in zee gevonden. De autoriteiten slaagden erin dit lichaam te bergen en leverden het over aan het Arubaanse politiekorps voor verdere onderzoek in deze zaak. Van het laatste levenloze lichaam is geen informatie over het geslacht beschikbaar.

Reportage uit Venezuela

Ondertussen blijft de vraag of er meer slachtoffers zullen worden gevonden die verband houden met dit incident. Verslagen uit Venezuela geven aan dat het om een boot ging die zou zijn gezonken en dat er meer mensen aan boord waren.

Volgens El Regional del Zulia is er rouw in Las Cumaraguas, gemeente Falcon. En ondanks het feit dat, omdat het gaat om illegaal verkeer en mensensmokkel, er niet veel officiële informatie is, circuleerde er op het moment dat het incident bekend werd informatie onder de mensen op het schiereiland, waaruit bleek dat op zaterdag en zondag verschillende boten en schepen vertrokken vanuit Venezuela naar Vader Piet.

Volgens El Regional del Zulia "duidt enige onofficiële versie erop dat er op zaterdag een boot met mensen vertrok uit El Hato, Santa Rita, en andere nabijgelegen gemeenschappen, maar er was geen actueel rapport van het schip. Nog drie andere boten vertrokken zondag uit het Tumatey-gebied, maar vanwege het slechte weer keerden twee terug en één ging door. Dit zou degene zijn die is gezonken, volgens politiebronnen," zoals lokaal nieuws meldde.

Deiby Antonio Acuña Ramones Coporo

Bovendien circuleerden er vanaf maandagmiddag foto's van wat naar verluidt twee van de overleden immigranten zijn in deze tragedie. Een van hen zou Alexandra Lugo zijn en de ander Maria Virginia Martinez. Beiden zijn moeders van dochters die nu wees zijn. Er is echter niet bekend hoeveel mensen aan boord waren van de gezonken boot, dus het is moeilijk te bepalen hoeveel mensen vermist zijn tot nu toe.

Familieleden wanhopig op zoek naar vermiste dierbaren

Familieleden en vrienden van Yonathan Molina Mora en Deiby Acuña Ramones hebben contact opgenomen met Bon Dia Aruba om te helpen bij de zoektocht naar hun vermiste dierbaren, die afgelopen weekend vanuit Falcon, Venezuela, naar Aruba zijn vertrokken.

Ze melden dat afgelopen zondag deze twee personen met een boot zijn vertrokken uit El Supi en Buchuaco, en hun familie heeft geen informatie over hen. Om deze reden zijn ze wanhopig om te weten te komen of ze in leven zijn, gezien de recente en betreurenswaardige tragedie die zich enkele dagen geleden bij Vader Piet heeft voorgedaan.

Als iemand informatie heeft, kan er contact worden opgenomen met de volgende telefoonnummers: +573008751289 en +584160779668

Reactie van premier Evelyn Wever-Croes van Aruba

Op donderdag 14 december in de ochtend heeft premier Evelyn Wever-Croes tijdens een persconferentie van de Arubaanse regering gereageerd op het tragische nieuws van een boot die personen vanuit Venezuela vervoerde. Deze week begon met dit betreurenswaardige nieuws waarbij 4 personen hun leven verloren nadat de boot kapseisde in de ruwe zee nabij de kust van Aruba.

"Ik deel mee dat onze gemeenschap vandaag een zeer treurig en bezorgd hart heeft. Woorden kunnen het verdriet van de families van degenen die zijn overleden niet adequaat uitdrukken, vooral in deze dagen waarin we naar de kerstperiode gaan. Namens de regering van Aruba breng ik mijn medeleven en medeleven over aan de families in zowel Venezuela als Aruba van degenen die zijn omgekomen in deze tragedie," aldus de premier.

De premier benadrukte dat vaak de mensen die de zorg op zich nemen om aan boord te gaan en de ruwe zee over te steken om naar Aruba te komen, worden aangeduid als ongedocumenteerde of illegale personen.

Echter, de overleden personen, waaronder twee jonge nichten, hadden ook ouders en lieten kinderen achter.

"De departementen van de overheid zijn hun middelen aan het mobiliseren om voor de families van de 4 slachtoffers te zorgen, en tegelijkertijd wordt dit ernstige geval onderzocht en wordt samengewerkt met de Venezolaanse autoriteiten om herhaling van deze gevallen te voorkomen," meldde de premier.

Ook benadrukte ze dat ondanks de nauwe banden tussen Aruba en Venezuela, deze reis met de boot zeer gevaarlijk is. Velen zijn slachtoffers die hebben geprobeerd Aruba per boot te bereiken maar daarin niet zijn geslaagd, en deze week verloren opnieuw 4 personen hun leven.

Evenzo deed ze een oproep aan iedereen en nodigde ze families en vrienden in Venezuela uit om dit illegale traject niet te gebruiken, misschien wel op zoek naar een betere toekomst, maar niet meer te doen om hun leven niet in gevaar te brengen.

"Alsjeblieft, denk twee keer na en stop hiermee. De autoriteiten zullen hard optreden tegen degenen die doorgaan met het in gevaar brengen van levens van medemensen, onschuldige moeders en vaders. De regering kan dit niet alleen bestrijden. Laten we samen onszelf verplichten om ervoor te zorgen dat deze tragedies nooit meer plaatsvinden," benadrukte premier Wever-Croes.

De premier deelde mee dat ze contact heeft opgenomen met het consulaat van Venezuela op Aruba en de ambassade van Nederland in Venezuela om kracht en medeleven te betuigen aan de families van degenen die hun leven hebben verloren. In de komende dagen zal de regering meer informatie verstrekken over wat ze doet om hard op te treden tegen degenen die doorgaan met het aanmoedigen van dit soort tragedies. Mogen de 4 personen die hun leven hebben verloren in deze tragedie in vrede rusten, en moge God hun dierbaren veel kracht geven om deze verlies te dragen.

Oproep tot een alliantie tegen MEP en AVP

ReD is het eens met Nederland om begrotingsnormen vast te leggen in het Raft

Op donderdag heeft de heer Armando 'Rudy' Lampe in een persverklaring zijn steun uitgesproken voor het vaststellen van begrotingsnormen in een Koninkrijkswet voor financieel toezicht op Aruba, het Raft. Hij deed een oproep aan partijen, met uitzondering van MEP en AVP, om een alliantie te vormen in 2024.

"Dit is een goed moment om terug te kijken op 2023 en vooruit te kijken naar 2024. Wat het meest opvalt in 2023 is de blokkade van MEP en AVP tegen het toezicht van het Koninkrijk op onze openbare financiën via een Raft," volgens de verklaring. "Grote onafhankelijke landen zoals Nederland, Frankrijk, Duitsland hebben financieel toezicht door Brussel geaccepteerd, terwijl een klein eiland als Aruba dat niet onafhankelijk is, toezicht in naam van autonomie afwijst."

Net zoals de Europese Unie twee fundamentele verklaringen heeft afgelegd om de stabiliteit van de euro te waarborgen: het begrotingstekort mag niet meer bedragen dan 3% van het bruto binnenlands product (BBP), en de externe schuld van elk land mag niet meer bedragen dan 60% van het BBP.

ReD is het eens met Nederland om begrotingsnormen vast te stellen in het Raft, via een rijkswet, zodat er externe sancties kunnen worden opgelegd als er niet wordt voldaan. We suggereren dat voor een kwetsbare economie zoals die van Aruba de begrotingsnormen strenger moeten zijn, namelijk dat het begrotingstekort niet meer mag bedragen dan 1,5% van het BBP en de externe schuld niet meer dan 40% van het BBP, zoals het IMF aanbeveelt voor kleine eilandstaten.

Maar MEP en AVP hebben tegen dergelijk toezicht gestemd en zijn zelfs bereid om 600 miljoen florin weg te gooien (met een hoge rente van 30 miljoen florin extra over een periode van 20 jaar om het Raft niet te accepteren) alleen omdat deze twee partijen de neiging hebben het geld van het volk te verspillen, aldus ReD. Het is het volk, de belastingbetaler, de werknemer die dit bedrag van 600 miljoen florin moet ophoesten om in de afgrond te gooien. MEP en AVP hebben geen interesse in het welzijn van het volk, daarom doen we een oproep aan alle andere partijen, laten we een alliantie vormen tegen MEP en AVP in 2024.

"Kijk bijvoorbeeld hoe de prioriteiten van de huidige regering verkeerd zijn. Ik heb een plan teruggestuurd om in 2023 de financiële beloning voor alle docenten van 38 jaar en ouder te verhogen. Ik heb dit uitgelegd in het overdrachtsdocument dat aan de huidige minister is overhandigd," aldus Lampe. "We eindigen 2023 zonder financiële verhoging voor onze docenten. Ik heb een strikt financieel beleid gevoerd om in 2021 het normbedrag voor docenten te verhogen, eerst te investeren in studenten, en vervolgens te investeren in leraren.

Maar de huidige regering verspilt geld onnodig. In plaats van te investeren in docenten, in productieve sectoren zoals de landbouw, belastingen te verlagen en oplossingen te vergemakkelijken voor onze ouderen, kiest men ervoor om de portemonnee van de burger verder leeg te maken."

Tot slot dringt Lampe er bij alle partijen buiten MEP en AVP op aan om samen te werken. "Laten we daarom een alliantie vormen tegen MEP en AVP in 2024. ReD wenst het volk van Aruba fijne feestdagen en al het goede in 2024. Dank aan al onze leden en sympathisanten die ons hebben gesteund in 2023. Een gelukkig 2024 voor iedereen."

Hoeveel kan men doen… Met een extra 30 miljoen...?

Men kan zeggen dat de kritiek op de regering voor het verspillen van geld, dat het volk heeft ingelegd, voor het betalen van extra rente aan Nederland niet echt de politieke weerklank had die men zou verwachten. Dit wordt gedeeltelijk verklaard door de kennelijke "tactische alliantie" tussen de twee grote traditionele rivalen, die een gemeenschappelijk belang hebben bij deze zaak.

Zoals in eerdere publicaties is uitgelegd, gaat het om het behoud van de lokale wet op het financieel toezicht, die binnenkort in de Staten zal worden behandeld.

Op het niveau van andere autoriteiten die hierover hun mening kunnen en moeten geven, hebben we het commentaar kunnen waarnemen die de president van de Centrale Bank van Aruba onlangs in het kader van de InterExpo 2023 heeft gegeven, waarin zij haar teleurstelling uitte over het feit dat de regering in de onderhandelingen met Nederland voor de terugbetaling van de Covid-leningen heeft gekozen voor de duurste optie, omdat het te lang duurde om tot een akkoord te komen over de rijkswet financieel toezicht die Nederland nog steeds wil. En die vertraging lijkt ons een serieuze aangelegenheid, als het waar is wat de Arubaanse regering schrijft in diens reactie (Nader Rapport) op het advies van Raad van Advies (RvA), waarin wordt gezegd dat er is gekozen voor een wetswijziging en niet voor een verlenging van het Protocol van november 2018, om meer duidelijkheid en rechtszekerheid te kunnen geven, met name ten aanzien van de begrotingsregels. "Er is momenteel een verschil van mening tussen Aruba en Nederland over de exacte vorm en inhoud van het begrotingstoezicht. In afwachting van een bevredigende oplossing voor beide landen, willen ze in ieder geval de LAft aanvullen met de begrotingsregels die van kracht zijn vanaf 1 januari 2024 tot het moment dat een bevredigende oplossing is bereikt", verklaart de regering van Aruba. Datum van dit document: 28 november 2023. Voor een goed begrip: een traject dat vroeg in 2020 begon, wordt bijna drie jaar later nog steeds belemmerd door "meningsverschillen over vorm en inhoud van toezichtZ". Dat doet ons praktisch de hoop verliezen dat er in de komende jaren een overeenkomst komt, laat staan een rijkswet. Zodoende kunnen we er zeker van zijn dat we een aantal jaren van rentebetalingen op het hoogste niveau voor de boeg hebben, met het vooruitzicht dat het ook 20 jaar kan zijn, als men oppositie blijft voeren tegen een rijkswet. Dit gaat ons in 2024 ongeveer 30 miljoen gulden kosten en als de hele klus op dat niveau moet plaatsvinden, dan zal dat tussen de 667 en 934 miljoen gulden gaan kosten, afhankelijk van de exacte rente, volgens RvA. Dit geld zou natuurlijk kunnen worden gebruikt om andere dringende problemen aan te pakken.

Wat kun je zoal doen met 30 miljoen gulden? In ieder geval niet meer vrienden en familie in dienst nemen, ten koste van honderdduizend gulden per jaar, per persoon; wat de gemiddelde kosten zijn van een voltijdse functie bij de overheid. Die route is nu als het goed is afgesloten, met het invoeren van het huidige akkoord zelf en het externe toezicht waarvan de regering zelf zegt dat ze dat steunen. Wat ook geen prioriteit zou moeten krijgen zijn de tot nu toe pathetische pogingen de "diversificatie van de economie" ter hand te nemen. We horen al veertig jaar dit verhaal aan, maar we hebben nog nooit succesvolle plannen op dit gebied gezien. We staan daarin niet alleen; we maken deel uit van een regio die al tientallen jaren gretig op zoek is naar deze diversificatie en de meesten van hen hebben ervoor gekozen om ons succes in het toerisme na te bootsen...

Wat dan wel? Bijvoorbeeld, een structurele verbetering in de aandacht voor burgers in ernstige sociale en economische problemen. Vervolgens aandacht voor het groeiende probleem van de oudere burger. Deze twee groepen hebben deels dezelfde problemen. Niet alleen hebben we de grote financiële problemen van degenen die niet genoeg verdienen om rond te komen, maar we zitten ook met de groeiende groep ouderen die slechts een gedeeltelijke AOV hebben, waaronder de grote groep die op meer volwassen leeftijd naar ons land kwam en die dus nu niet meer kan overleven met een pensioen van een paar honderd gulden. Dit zijn de problemen waarop al jaren geleden werd gewezen door ambtenaren die hun vak verstonden en die verschillende bewindslieden hebben gewaarschuwd voor wat re nu gebeurt. Maar, die wisten in samenspraak met 'familie en vrienden' natuurlijk altijd beter… Aan degene die er nu is de taak om deze problemen voor de lange termijn aan te pakken. Bon Dia Aruba deed in afgelopen oktober verslag van het voorstel van de huidige Landsbemiddelaar, ten overstaan van het nationaal forum over ouderen, om een fonds op te richten om de problemen aan te pakken die zich voordoen bij deze aanzienlijke groep die inmiddels al bijna een kwart van onze bevolking omvat.

Volgens zijn presentatie, waarin werd gememoreerd dat we nu meer dan 22.000 mensen hebben die een AOV-pensioen hebben, werd ook gesteld dat je dan niet slechts een paar honderd bedden kunt hebben voor die ouderen die niet meer zelfstandig kunnen wonen. We kunnen regelmatig genieten van het nieuws over de meningsverschillen tussen de overheid en de stichtingen in deze sector, waarbij het meestal over de financiën gaat. Maar het gaat niet alleen om goed beheer en goed toezicht, maar om de bredere taak in de toekomst die we als gemeenschap voor ons hebben. Het houden van een seminar, congres of forum, hoe je het ook wilt noemen, dat is slechts de eerste stap die je moet zetten. Zonder geld kun je niets doen, en we kunnen er zeker van zijn dat we de komende decennia tientallen miljoenen per jaar aan deze zaak zullen uitgeven. Wij hebben niet gehoord dat genoemde bewindsman een indruk heeft gegeven van de noodzakelijke investeringen die zijn plannen zullen vergen...

Positieve economische groei vertaalt zich nog niet in verbetering van de koopkracht van burgers

Dinsdag 12 december begon het parlement van Aruba met de behandeling van de begroting voor 2024. Een van de eerste begrotingen die werd behandeld, was die van het Ministerie van Economische Zaken, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling onder leiding van Minister Geoffrey Wever. De minister ging in op verschillende onderwerpen, waaronder de economische groei van het land Aruba, het BBP van het land en prognoses voor het jaar 2024.

Minister Wever legde uit dat zoals bekend, de overheidsbegroting van het afgelopen jaar te maken had met een overschot van 1%, en dit jaar was er opnieuw een overschot van 1%, en tijdens de behandeling van de aanvullende begroting voor 2023 werd dit cijfer aangepast naar 1.9%, wat meer dan 50 miljoen florins extra aan inkomsten betekent.

Hij benadrukte dat deze extra inkomsten bij voorkeur volledig terug geïnvesteerd zouden worden in de gemeenschap en in projecten, en niet in het verminderen van de nationale schuld. Hij gaf aan dat de huidige regering een nationale schuld heeft geërfd van 5.6 miljard florins, wat 82% van het BBP is, een te hoog en onverantwoord bedrag voor een land, en daarom moet er een overschot worden behaald om de schuld te verminderen.
"Het is noodzakelijk omdat de rentelast die op de begroting van het land Aruba drukt onaanvaardbaar hoog is en ons belemmert in onze economische groei en de groei van het hele land," merkte hij op.

Het doel, dat ook is vastgelegd in de overeenkomst met Nederland en de wijzigingen in de LAft-wet, is dat tegen 2031 de nationale schuld moet worden verlaagd naar 70% van het BBP, en tegen 2040 moet dit dalen naar 50%.
"Er moeten beslissingen worden genomen, maar bij voorkeur willen we niet in een situatie belanden waarin we overschotten moeten investeren om de schuld te verminderen, maar als we dat niet kunnen investeren in de gemeenschap, en ik geloof dat dat de taak van deze regering zal zijn," voegde hij toe.

Met betrekking tot het onderwerp van economische groei en de prestaties van de economie van Aruba benadrukte de minister dat bij het opstellen van de aanvullende begroting voor 2023 en de begroting voor 2024 dit was gebaseerd op cijfers van mei 2023, opgesteld door het Departement Economische Zaken, waarbij op dat moment werd voorspeld dat de nominale economische groei in 2023 10.1% zou bedragen, waardoor het BBP op 6.5 miljard florins kwam met een inflatie van 4.4%.

Voor het komende jaar, gebaseerd op deze voorspellingen, werd een nominale economische groei van 4.6% voorspeld, waardoor het BBP op 6.8 miljard florins zou komen met een inflatie van 3.2%.

Dit waren de voorspellingen op basis van de cijfers van mei van het afgelopen jaar, maar momenteel, met voortdurende monitoring van de economische prestaties op basis van cijfers van het CBS en de Centrale Bank van Aruba (CBA), werkt de regering aan nieuwe prognoses voor wat betreft de economische

vooruitzichten.
Minister Wever gaf aan dat hij deze in concept heeft ontvangen en momenteel een algemene herziening uitvoert, maar zoals hij tijdens de behandeling van de aanvullende begroting voor 2023 heeft uitgelegd, zijn de macro-economische cijfers positiever dan ze waren in mei 2023.

Hij legde uit dat voor wat betreft 2023, momenteel de voorkeur wordt gegeven aan een nominale economische groei van 13.7% in vergelijking met de eerder geprojecteerde 10.1% voor 2023, en deze positieve nominale economische groei zal het BBP brengen naar meer dan 6.5 miljard, tegen het einde van dit jaar 6.8 miljard florins. Dit betekent ook dat de inflatiecijfers positiever zijn, waar aanvankelijk een inflatie van 4.4% was geprojecteerd voor 2023, en op dit moment zal de inflatie 3.6% zijn.
Minister Wever benadrukte dat de macro-economische cijfers voor dit jaar positiever zijn dan wat ze in mei 2023 hadden voorspeld, en het sterkste bewijs hiervoor is de prestatie van de toerismesector van Aruba.
Hij merkte op dat Aruba na de pandemie erin is geslaagd zijn positie op de toeristische markt te herstellen, en nu is te zien dat dit zich vertaalt in nog positievere groei en economische groei die de cijfers van 2019 overtreft, het jaar dat werd geregistreerd als het beste toeristische jaar in de geschiedenis van Aruba, met een BBP van 6 miljard florins.

Voor wat betreft het jaar 2024 wees hij erop dat de nominale economische groei 3% zal zijn, en dit was aanvankelijk 4.6%. Hij legde uit dat dit kan worden gezien als een afname, maar dat het nog steeds een nominale economische groei is in vergelijking met het voorgaande jaar, en omdat het voorgaande jaar steeg van 10.1% naar 13.7%, leiden de veranderingen in nominale termen tot minder, maar aan het eind van de dag zal het BBP in 2024 toenemen tot 7 miljard florins, een stijging van een miljard florins vergeleken met voor de pandemie.

Ook wat betreft de inflatiecijfers voor 2024 gaf hij aan dat de berekeningen op 3.5% staan, wat lager is dan aanvankelijk was berekend.

Over hoe deze positieve economische groei is bereikt, legde Minister Wever uit dat dit onder meer te danken is aan het toerisme, maar ook aan particuliere investeringen die worden gedaan. "Particuliere investeringen, ik geloof dat dat een teken is van vertrouwen in ons land en vanwege dit vertrouwen wordt geschat dat particuliere investeringen in 2024 een bedrag van een miljard florins zullen bereiken," zei hij.

Hij voegde eraan toe dat de extra investeringen van 25.1 miljoen florins in kapitaalinvesteringen die in 2024 zullen worden uitgevoerd, ook een indicator zijn van de economie, evenals publieke investeringen.
Evenzo wees hij erop dat wordt verwacht dat de lonen in de particuliere sector zullen herstellen en geleidelijk zullen worden aangepast aan niveaus van vóór de pandemie. "Niet alle salarissen, maar we geven er de voorkeur aan en we zien positieve ontwikkelingen in deze context, wat betekent dat onze burgers meer inkomen krijgen dat ook het privéverbruik zal stimuleren," aldus Wever.

Maar ondanks positieve cijfers en een positieve nominale groei, beter dan voorgaande jaren en beter dan de voorspellingen, vertaalt dit zich nog steeds niet in een verbetering van de koopkracht van de burgers.

Zal de COP28-Top...*Tot positieve veranderingen leiden...?*

De VN-top over klimaatverandering in de Unie van Verenigde Arabische Emiraten (COP28) eindigde met nogal tegenstrijdige meningen, volgens de visie van ieder van hen. De grote aanwezigheid van lobbyisten uit de fossiele brandstof sector veroorzaakte veel negatieve commentaren, met hun pogingen om de formulering te stoppen ten gunste van de "uitfasering" van de productie en gebruik van fossiele brandstoffen. Tenslotte leidde het verhitte debat tot een formulering waarbij een duidelijk besluit hierover buiten de uiteindelijk overeengekomen tekst werd gelaten.

De grote vraag die hoe dan ook blijft, met een tekst die min of meer gunstig is voor de einddoelen voor 2030 en 2050, is of de doelstellingen, bijvoorbeeld van de CO2-uitstoot, tegen die data haalbaar zijn. We zijn nog maar 6 jaar verwijderd van 2030 en wat is er wereldwijd echt veranderd? De leidende landen in zowel economische omvang als de productie/ gebruik van fossiele brandstoffen vertonen geen tekenen van verandering van koers.

De Verenigde Staten, Rusland en Saoedi-Arabië, die alle drie meer dan 10 miljoen vaten per dag produceren, hebben de olie-en aardgassector als belangrijke factoren in hun economische ontwikkeling in de komende decennia. De Verenigde Staten produceren momenteel op een indrukwekkend niveau met hun schalieolie, maar op de langere termijn zal het afhankelijk zijn van de toegang tot twee belangrijke bronnen: Canada en Venezuela, de twee landen op ons continent die grote reserves van ruwe olie hebben, die echter vooraf moeten worden bewerkt om het te kunnen gebruiken bij raffinage. Kijkend naar de toekomst, is het niet verwonderlijk dat de Amerikaanse regering relaties onderhoudt met de Chavistische regering, ondanks al het kwaad dat ze begaan jegens hun eigen volk.

Cont. op volgende pagina

ARUBAVANDAAG

Vijf jaar gevangenisstraf voor Reangelo Stamper en Robert Laveist wegens mensensmokkel

Deze week heeft de ontknoping plaatsgevonden in de zaak waarin de Arubanen Reangelo Stamper en Robert Laveist samen met de Venezolaan Ignacio Sarmiento del Ponte zijn veroordeeld voor het misdrijf van mensensmokkel. Stamper en Laveist hebben elk een straf van 5 jaar gekregen, terwijl Sarmiento 42 maanden heeft gekregen.

Volgens het Openbaar Ministerie, op 22 maart 2023 om 7.30 uur 's ochtends, komt Stamper in contact met 'Segundo', de kapitein van een boot uit Venezuela die Johana vanuit Puerto Escondido heeft gebracht. Ze bevinden zich in het territoriale water van Venezuela om te voorkomen dat de radar van de Kustwacht contact ziet tussen de boten. Hier plaatst Segundo Johana op een boei en gooit haar in het water, waar Stamper haar oppikt.

Het contact tussen Stamper's boot en die van Segundo duurde slechts 3 minuten volgens de radar van de Kustwacht. De Kustwacht hield toezicht waar ze zicht hadden op het moment dat het 1,3 kilometer voor de kust van Aruba was. Johana werd echter niet gezien op de boot, concludeerde het Openbaar Ministerie. Ze zou uit de boot zijn gegaan en omgekomen zijn als gevolg daarvan. Dit gebeurde niet zoals aangegeven door het man-overboordalarm van het GPS-systeem, dat aangaf dat Johana 104 meter van de kust van Aruba was.

Voor Stamper en Laveist heeft het Openbaar Ministerie vijf jaar gevangenisstraf

geëist. Volgens het standpunt van de officier van justitie is dit misdaad van mensensmokkel met fatale gevolgen gepleegd met medewerking van de verdachten 'in vereniging' met Stamper, Laveist, Sarmiento del Ponte, Ficky die recentelijk op Aruba is gearresteerd, en Segundo. Er was planning en financiële transactie van $2.100 tussen Laveist en Ficky, naast de uitvoering van het strafbare feit van mensensmokkel met fatale gevolgen door Segundo, die Johana vanuit Puerto Escondido naar Stamper heeft vervoerd, die haar op zijn beurt naar Aruba heeft vervoerd.

In dit geval wachtte Laveist bij de Colony-pier op Johana, zelfs toen slaagde hij erin een foto te maken van de Kustwacht op het moment dat ze het schip van Stamper controleerden. Bovendien, tijdens een huiszoeking op 23 april 2023, vond het Openbaar Ministerie Johana's bezittingen, waaronder kleding, in de kofferbak van Laveist's auto. Het Openbaar Ministerie heeft ook WhatsApp-gesprekken gevonden tussen Laveist en Sarmiento del Ponte over wanneer Johana naar Aruba moest komen; uiteindelijk heeft Sarmiento del Ponte 42 maanden als straf gekregen.

Deze zaak, genaamd "Yohana", betrof de vrouw genaamd Leidy Johana Salazar, een Venezolaanse die volgens het Openbaar Ministerie het slachtoffer is geworden van mensensmokkel met fatale gevolgen op 22 maart 2023, toen ze met een boot vertrok vanuit Puerto Escondido, Venezuela, richting Aruba, maar nooit aankwam.

Op 6 december laatstleden informeerde het Korps Politie over de arrestatie van een Venezolaanse man die betrokken was bij de verdwijning van de Venezolaanse dame Leidy Johana Salazar, zoals aangegeven door de officier van justitie tijdens de zaak die op 22 november plaatsvond in de rechtbank met andere personen.
Op dinsdagmiddag heeft de Unit Mensenhandel-Mensensmokkel (UMM) een man met de initialen J.L.N., bijgenaamd 'Ficky', van 46 jaar en van Venezolaanse nationaliteit gearresteerd voor mensensmokkel met dodelijke afloop.

De UMM-afdeling bestaat uit rechercheurs van de KPA en de Koninklijke

Marechaussee en valt rechtstreeks onder de Commissaris van Recherche, aldus de beknopte mededeling.

Ficky heeft een strafblad in Venezuela voor het bezit van strategisch materiaal. Sinds 2021 is op de officiële overheidspublicatie "Gaceta Oficial" aangegeven dat "afval en residu van metalen zoals ijzer, aluminium, koper of andere materialen zoals karton, papier, glasvezelmetaal" als 'strategisch recyclebaar materiaal' worden beschouwd voor de ontwikkeling van de nationale economie.

In 2020 werden Stamper en Laveist ook gearresteerd in Venezuela voor illegale grensoverschrijding, naar verluidt om een vriend van hen te zoeken die verloren was gegaan in het gebied van "Bajo" in het territoriale water tussen Aruba en Venezuela. Uiteindelijk slaagden ze er niet in hun vriend te vinden tot op de dag van vandaag. Het mysterie van de verdwijning van Pau Martijn is nooit opgelost.

Foto's met dank aan gebruikers van Facebook.

Zal de COP28-Top...*Tot positieve veranderingen leiden...?*

Cont. van vorige pagina

Het internationale panorama is echter complexer daar het niet alleen bestaat uit landen waar weinig vooruitgang wordt geboekt in de richting van de geformuleerde doelstellingen. In Europa, met een grote afhankelijkheid van fossiele brandstoffen die ze moeten kopen, wordt er meer nadruk gelegd op de richting van de productie van hernieuwbare energie, zoals in Duitsland en de noordelijke landen. Ze zijn echter nog lang niet onafhankelijk van fossiele brandstoffen en de vraag in het algemeen is ook of het mogelijk is om een dergelijke onafhankelijkheid te bereiken, en wat de kosten zullen zijn, ook voor het milieu. Dit ook in de zin van uitputting van andere natuurlijke hulpbronnen. Het is gemakkelijk om over elektrische auto ' s te praten, maar deze hebben ook hun milieukwesties, waaronder het probleem van de verwerking van accu's, zeker op een niveau van massaproductie en gebruik over de hele wereld.

Samen met dit alles is het moeilijk om een succes te zien van programma 's zoals de' carbon credits ' waar dit werd geprobeerd met financiële prikkels om een redelijk niveau van CO2-uitstoot te bereiken. Het werd meer een speeltje voor mensen en ondernemingen met veel geld, maar het geeft geen perspectief op een waardevol instrument om het doel te bereiken om de opwarming van onze planeet op het gewenste niveau te houden, wat de overeengekomen 1,5 graden C is.

Wat is dan realistisch in de komende 25 jaar, richting 2050? De huidige trend is dat de rijken van deze wereld rijker worden, meer economische macht is geconcentreerd in minder handen, en die handen hebben niet noodzakelijkerwijs een agenda voor beperking van de opwarming van de aarde in zicht. Het gaat hier niet om de traditionele politieke discussie, van rijk tegen arm, maar om het realisme dat ons zou moeten vertellen dat veel landen misschien de visie hebben om een overeenkomst zoals ondertekend in Abhu Dhabi te ondersteunen, maar in feite geloven we niet dat ze de middelen zullen hebben om de nodige projecten te starten om de meest directe effecten te bestrijden van klimaatverandering die hen treft? Het is positief dat op de conferentie ook andere aspecten zijn besproken, zoals de rampzalige gevolgen voor de landbouw in verschillende delen van de wereld, wat een veel directere bedreiging vormt, omdat de gevolgen van klimaatverandering worden gecombineerd met de verkeerde dingen die de mens al langere tijd doet. Een voorbeeld hiervan is de ontbossing en de opmars van de woestijn in Afrika in de Sahel-regio, wat alles te maken heeft met rampzalige methoden van landgebruik. Op dezelfde manier kunnen we praten over de vernietiging van de "long van de wereld", het Amazonegebied dat zijn ongerepte bos in een echt griezelig tempo verliest. Maar deze realiteit heeft niet alleen invloed op Brazilië, als meerderheidseigenaar van het Amazonegebied, maar ook op andere landen van ons continent, en ook op andere continenten. Al deze vernietiging is al meer dan een halve eeuw onderwerp van discussie, lang voordat ier werd gesproken over de wereldwijde temperatuurstijging.

Dit impliceert dan dat, als je kritiek krijgt omdat je gelooft in het fenomeen van de opwarming van de aarde, of integendeel omdat je dit verhaal niet gelooft, de verwoestende effecten van verkeerd beheer van natuurlijke hulpbronnen zijn aanwezig en voor iedereen zichtbaar. In het recente verleden hebben we al gepubliceerd over de zaken die we als kleine eilanden zouden kunnen aanpakken. Er zijn bepaalde effecten die aan onze deur komen, of we dat nu willen of niet. We kunnen niet zoveel doen om internationaal bij te dragen, maar we kunnen in ieder geval het een en ander doen om onze eigen zaken te regelen, hoewel we geen gestructureerd overheidsbeheer, zonder milieuwetgeving en met weinig respect voor de weinige regels die bestaan. We zijn bang dat we op dezelfde voet verder gaan, met dezelfde intentieverklaringen van altijd, maar zonder iets concreets in zicht.

Regering van Aruba gaat, zij het met tegenzin, akkoord met het verbod op PPP in de LAft-wet

Tijdens een openbare vergadering in het parlement van Aruba op maandag 11 december zijn de recentste wijzigingen in de aanvullende begrotingen voor de ministeries van 2023 besproken. Een van de belangrijkste wijzigingen is de bijstelling van het overschot van het land Aruba, dat is gestegen tot 1,9%, meer dan de regering had voorzien.

Premier Evelyn Wever-Croes beantwoordde vragen van verschillende parlementsleden en gaf daarbij een update en uitleg over de onderhandelingen met Nederland en de wijzigingen in de LAft-wet die op 1 januari 2023 van kracht zullen worden.

Wat betreft de onderhandelingen met Nederland over de rente, benadrukte ze dat er veel werk is verzet. Sinds de laatste vergadering in het parlement is alle aandacht en inspanning gericht op het onderwerp van de LAft, omdat er een overeenkomst moest worden bereikt om de wet klaar te hebben en op de vastgestelde datum in werking te laten treden.

Zoals al eerder uitgelegd, sloot de regering van AVP in 2015 een protocol met Nederland, dat aangeeft dat voor wijzigingen in de LAft-wet goedkeuring van de Rijksministerraad (het Koninkrijksbestuur) nodig is.
De premier legde uit dat op 31 augustus Aruba de wet, met de voorgestelde wijzigingen, naar Nederland heeft gestuurd. In oktober waren er veel onderhandelingen en dialoog die uiteindelijk leidden tot het concept van de LAft-wet dat naar het parlement van Aruba is gestuurd, en nu wachten ze tot dit gebeurt.

De premier gaf aan dat eind oktober, toen ze in Nederland was, er een andere wending kwam en dat er samen met Nederland werd besloten om een neutrale persoon te zoeken die het proces beter kon begeleiden. Ze benadrukte dat het voor de regering van Aruba belangrijk was dat deze persoon hun argumenten goed kon begrijpen.

"Elke keer als het parlement mij argumenten geeft, breng ik ze over, maar ik heb niet het gevoel dat deze argumenten serieus worden genomen of begrepen of in overweging worden genomen. Daarom zijn we het erover eens geworden om een tussenpersoon in te schakelen," benadrukte ze.

De aangewezen persoon, zo gaf ze aan, doet zijn werk. Ze sprak met het team van Aruba, het team van Nederland, premier Wever-Croes en staatssecretaris van Huffelen en had verschillende gesprekken. Ondertussen drongen de betrokken partijen erop aan om de datum van 1 december door te zetten omdat ze niet klaar konden zijn voor 1 december, en ze gaven er de voorkeur aan meer tijd in dit proces te steken.

Wat betreft de hybride oplossing legde de premier uit dat dit nader uitgewerkt moet worden en herinnerde eraan dat de toezegging is dat er niets over wordt besloten zonder eerst naar het parlement te gaan.
"Wat betreft het onderhandelingsgedeelte is er niet veel voortgang geboekt en er is ook geen ontwerp voor de hybride oplossing. Het bevindt zich meer in het proces van proberen elkaars standpunten te begrijpen," voegde ze toe.

Over de wijzigingen in de LAft-wet heeft de premier uitleg gegeven over het proces dat heeft plaatsgevonden. Ze legde uit dat op 31 augustus de regering de voorgestelde wijzigingen naar Nederland heeft gestuurd zoals Aruba voorstelt.

Ze ging verder met uitleggen dat er in de eerste week van oktober verschillende onderhandelingen met Nederland waren, waarbij Nederland aangaf drie wijzigingen te willen zien en drie nieuwe voorwaarden op tafel legde. Een van deze voorwaarden was dat ze de minister van Financiën wilden zien wanneer zij verslag uitbracht over het financiële beheer en dat zij ook zou reageren op hoe zij de aanbevelingen van de CAft in overweging zou nemen. De premier benadrukte dat er geen groot probleem was met deze voorwaarde en dat ze deze zonder problemen hebben geaccepteerd.

De tweede voorwaarde was dat in de Memorie van Toelichting moest worden beschreven hoe Aruba tot overeenkomsten met de CAft zou komen voordat de wijziging van de LAft-wet van kracht werd met betrekking tot de personeelskostenstandaard. De premier gaf aan dat, wat betreft de procedure, ze geen probleem hebben om vooraf tot overeenkomsten te komen, maar ze benadrukte dat ze niets in de Memorie van Toelichting wilden zetten dat zou regelen wat er zou gebeuren wanneer de wet van kracht wordt, en niet wat er moet gebeuren voordat de wet van kracht wordt.

Ze benadrukte dat in het belang van de samenwerking ze de tweede voorwaarde hebben geaccepteerd zoals Nederland had gevraagd.

Het derde punt dat Nederland wilde, de derde voorwaarde, betrof projecten voor publiek-private samenwerking (PPP). Ze legde uit dat er al een protocol met Nederland was, dat in 2018 was gesloten, waarin Nederland aangaf geen enkel PPP-project meer te willen, en de regering was het hiermee eens en zei dat ze geen PPP-projecten zouden aangaan.

De premier gaf aan dat in de wijziging van de LAft die ze op 31 augustus naar Nederland hadden gestuurd, niets stond over PPP omdat er al een afspraak was en dat ze open wilden blijven voor wat er in de toekomst zou kunnen gebeuren. Maar omdat er niets over PPP stond in de versie van de LAft die op 31 augustus naar Nederland was gestuurd, zei Nederland dat dat niet goed was.

Nederland gaf Aruba twee opties: PPP verbieden in de wet, of als Aruba PPP wil doen, het advies van de CAft vragen, en als de regering het niet eens is met het advies van de CAft, dan zal de Rijksministerraad (het Koninkrijksbestuur) het laatste woord hebben of het PPP wel of niet kan doorgaan.

"Het overdragen van autoriteit aan de Rijksministerraad in een landsverordening is iets dat niet acceptabel is. De Raad van Advies heeft dat al gezegd in de wet van 2015, en bovendien heb ik uitgelegd dat als we die wijziging nu toevoegen, dat een substantiële wijziging is die terug moet naar de Raad van Advies en daar is geen tijd voor omdat de wet op 1 januari verondersteld wordt te worden goedgekeurd," zei de premier.

Op basis hiervan ontstond een langdurige discussie die veel tijd kostte, en uiteindelijk meldde Aruba aan Nederland dat de Ministerraad van Aruba, zij het met tegenzin, akkoord gaat met het verbod op PPP in de LAft-wet.

Dringende oproep tot actie: schrijnende leefomstandigheden op Curaçao

(CuraçaoChronicle) - Geen toiletten, geen vloeren of andere basisvoorzieningen in een huis: meer dan 3.300 woningen op Curaçao verkeren in zo'n slechte staat dat het onverantwoord is om erin te wonen. Toch zijn deze huizen niet leeg en wonen er mensen in.

Dit blijkt uit het rapport getiteld 'Curaçao Still an Island of Extreme Living Conditions', waarin een verontrustende realiteit wordt geschetst. Het rapport, samengesteld door een groep bezorgde burgers, roept op tot een grootschalig renovatieproject om deze verarmde woningen te verbeteren.

Deze oproep is tot nu toe echter in dovemansoren gevallen. Vorig jaar werd het rapport ingediend bij Reda Sosial, maar er kwam geen reactie. Vervolgens werd het rapport overhandigd aan de gouverneur, die beloofde contact op te nemen met een regeringsvertegenwoordiger, maar het comité heeft tot op heden niets gehoord.

Daarna benaderde het comité de Ombudsman en ontving ook de Nederlandse vertegenwoordiging een kopie, die het doorstuurde naar Staatssecretaris Alexandra van Huffelen. Van Huffelen vond het rapport zeer goed en adviseerde het comité om contact op te nemen met de regering om het op te nemen in het nationale pakket. Op basis hiervan overhandigden de bezorgde burgers het rapport aan het parlement en de regering, maar opnieuw is er geen actie ondernomen.

Uiteindelijk besloot de organisatie het rapport over te dragen aan een dynamische organisatie, SEDA, in de hoop dat zij het project zullen voortzetten om armoedesituaties in huizen aan te pakken.

Meyrtha Leetz-Cijntje van Sentro pa Desaroyo di Dama i su Famia (SEDA), een organisatie die zich inzet voor vrouwen en hun gezinnen, benadrukt de noodzaak van het project. "Er bestaat een kans dat we geen andere keuze hebben dan de huizen te slopen", legt ze uit. "Dit zijn zeer trieste gevallen die mij diep raken."

De verhalen van de bewoners hebben diepgaande invloed. Efraim Cijntje, een van de initiatiefnemers, beschrijft hoe slechte leefomstandigheden leiden tot trauma, schoolproblemen bij kinderen en zelfs gevallen van incest. Deze extreme situaties onderstrepen de urgentie van ingrijpen.

Het rapport stelt een ambitieus renovatieproject voor, geschat op meer dan 260 miljoen gulden, mogelijk gefinancierd door fondsen van Nederland, de Europese Unie of de Verenigde Naties.

Volgens de betrokkenen vereist de situatie op Curaçao onmiddellijke aandacht. De combinatie van verouderde woningen, een toenemend aantal in slechte staat en de impact op de kwaliteit van leven van de bewoners maakt dit tot een nationale aangelegenheid. Het rapport legt niet alleen de problemen bloot, maar biedt ook een pad naar verbetering, wachtend op actie van de betrokken partijen.

Curaçao reserveert 54 miljoen voor wegverbeteringen in 2024

(CuraçaoChronicle) - De regering van Curaçao heeft 54 miljoen gulden toegewezen voor infrastructuurprojecten in het jaar 2024. Dit werd aangekondigd door Minister Charles Cooper van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning (VVRP) tijdens de heropening van de gerenoveerde Cadushistraat.

De renovatie van deze straat vond voornamelijk 's nachts plaats om verstoring voor automobilisten te minimaliseren en efficiënter te kunnen werken. Hoewel de nachtelijke aanpak duurder is, benadrukte de minister de efficiëntie ervan en de minimale interferentie met het dagelijkse leven.

De investering van 54 miljoen gulden is aanzienlijk, waarbij het ministerie één miljoen gulden per kilometer asfalt schat. Daarnaast is de 54 miljoen niet uitsluitend bestemd voor wegconstructie; het omvat ook straatverlichting, verkeerslichten, rioleringssystemen, bruggen, viaducten, verkeersborden en vangrails.

Het werk aan de Cadushistraat is nog niet voltooid, met goten en afwateringsfaciliteiten die nog moeten worden geïnstalleerd. Het is belangrijk dat automobilisten zich ervan bewust zijn dat, net als bij de herstelde Caracasbaaiweg in 2019, de vernieuwde weg geen wegmarkeringen zal hebben vanwege kostenoverwegingen door de overheid.

Ziekenhuisbestuur verwerpt manipulatie door Minister Silvania

(CuraçaoChronicle) - In ongekend krachtige bewoordingen heeft Gilbert Martina, directeur van het Curaçao Medical Center (CMC), de manipulatie door interim Minister van Gezondheid, Javier Silvania, veroordeeld. Voor het CMC is de manipulatie door deze overheidsfunctionaris onaanvaardbaar.

De scherpe kritiek volgt op een recente controversie waarin de minister verontwaardigd reageerde omdat hij niet was uitgenodigd voor een interne CMC-conferentie voor het personeel. Martina benadrukt dat het CMC dergelijk gedrag van Minister Silvania niet langer accepteert, wat hij schadelijk acht voor de ziekenhuiszorg op Curaçao.

De ziekenhuisdirecteur legt uit dat een medewerker de minister per abuis heeft uitgenodigd voor een conferentie over een onderwerp dat hem niet aanging. Martina bekritiseert de minister omdat hij de uitnodiging onmiddellijk heeft geaccepteerd, met als doel politieke populariteit te verwerven bij het verplegend personeel.

Het thema van de conferentie, 'Professionele Zorg met Compassie', zou ironisch zijn, volgens Martina, gezien Silvania's eerdere uitspraken over het voeren van een 'oorlog tot de dood' als zijn instructies niet werden opgevolgd.

Martina trekt een vergelijking tussen Donald Trump en Barack Obama bij het kiezen van een spreker over mededogen, waarbij hij een voorkeur uitspreekt voor Obama. Hij gebruikt deze vergelijking om te benadrukken waarom de minister niet welkom was op de conferentie. De directeur stelt dat het toestaan van Silvania het verkeerde signaal naar het ziekenhuispersoneel zou sturen.

De ziekenhuisdirecteur uit ook bezorgdheid over de houding van Silvania, die volgens hem een bedreiging vormt voor de Curaçaose gemeenschap en met name voor het enige algemene ziekenhuis van het eiland. Martina benadrukt dat hoewel velen deze mening delen, hij een van de weinigen is die het durft uit te spreken.

Dit incident werpt licht op de gespannen relatie tussen het CMC en het – door velen beschreven – narcistische gedrag van de Minister van Gezondheid. Martina's openlijke kritiek op Silvania illustreert de uitdagingen en spanningen binnen het gezondheidszorgsysteem van Curaçao, waarbij de nadruk wordt gelegd op het belang van professionele en respectvolle communicatie tussen overheidsfunctionarissen en zorginstellingen.